

Kosten- en maatschappelijke effecten

Toetsing van de effecten van aanvullend beleid voor toepassing van grond en baggerspecie in diepe plassen.

Definitief – 1 november 2010

Werkgroep diepe plassen

In opdracht van het implementatieteam Besluit Bodemkwaliteit

Afvaardiging van werkgroep diepe plassen die effectentoets heeft opgesteld:

Bodem+:	Tommy Bolleboom
SGUG:	Peter Leenders
I&M/RWS:	Pieter de Boer, Elmert de Boer
UvW:	Paul Bertens, Arjan Verhoeff
EL&I/DLG:	Maarten van den Berg

INHOUD

1.	Inleiding en doelstelling	5
1.1	Inleiding.....	5
1.2	Doelstelling effectentoets.....	5
1.3	Opbouw rapport.....	6
2.	Aanvullend beleidskader: achtergronden en inhoud	
2.1	Vigerend beleid.....	7
2.2	Knelpunten in de bestaande regelgeving.....	7
2.3	Aanvullend beleid: Circulaire herinrichten diepe plassen.....	8
2.4	Doelstelling aanvullend beleid.....	8
2.5	Vorm en inhoud van het aanvullend beleid.....	9
3.	Methodologie en opzet	11
3.1	Organisatie.....	11
3.2	Proces.....	11
3.3	Werkwijze.....	11
4.	Aanpassingen beleid	13
4.1	Sturing gewenste ontwikkelingen.....	13
4.2	Vorbereiding initiatief.....	13
4.2.1	Taken initiatiefnemer.....	13
4.2.2	Taken bevoegd gezag (Waterbeheerder).....	14
4.3	Uitvoering herinrichting.....	15
4.3.1	Taken ondoener.....	15
4.3.2	Taken aannemer baggerwerk/ontgraving.....	16
4.3.3	Taken grondbank/acceptant.....	16
4.3.4	Taken initiatiefnemer.....	16
4.3.5	Taken Aannemer herinrichting.....	16
4.3.6	Taken laboratoria en adviesbureaus.....	16
4.3.7	Taken bevoegd gezag (waterbeheerder).....	17
4.4	Beheer van de locatie.....	17
5.	Aard en omvang grond en baggerstromen	18
6.	Resultaten toetsing van de verwachte kosteneffecten	22
6.1	Inleiding.....	22
6.2	Beschrijving veronderstellingen en scenario's.....	22
6.3	Resultaten per branche of overheid.....	23
6.3.1	Initiatiefnemers	
6.3.2	Baggerwerkzaamheden en bestemmingen.....	25
6.3.3	Bevoegd gezag	
6.3.4	Zandwinning.....	30
6.3.5	Grond- Weg- en Waterbouw (GWW).....	30
6.3.6	Keuring van grond en baggerspecie.....	32
6.3.7	Reiniging van grond en bagger.....	33
6.3.8	Grondbanken / grondbranches.....	34
6.3.9	Storten van grond en baggerspecie.....	35
7.	Maatschappelijke effecten	36
8.	Samenvatting en conclusies	37

1. Inleiding en doelstelling

1.1 Inleiding

Op korte termijn wordt het aanvullende beleid voor toepassing van grond en baggerspecie in diepe plassen gepubliceerd via een circulaire herinrichting diepe plassen en bijbehorende handreiking. Als onderdeel van de beleidsvorming en beleidstoets is het gewenst om tijdens de totstandkoming van circulaire en handreiking inzicht te hebben in maatschappelijke- en kosteneffecten. Dit rapport is het resultaat van de toetsing van deze effecten voor de overheid als beheerder, bevoegd gezag én initiatiefnemer en het bedrijfsleven. Deze effectentoets is op verzoek van het implementatieteam Besluit Bodemkwaliteit uitgevoerd in de periode van mei tot en met september 2010 door de werkgroep diepe plassen. Hierbij is gebruik gemaakt van conceptversies van de Handreiking (mei en oktober 2010) en de voor besluitvorming voorliggende definitieve handreiking van 1 november 2010. Het korte tijdsbestek tussen ambtelijk afronden van de genoemde handreiking en beoogde bestuurlijke besluitvorming, geeft de effectentoets het karakter van een Quickscan, maar beoogt in lijn met de Bedrijfseffectentoets (VROM, dec. 2005) die is uitgevoerd voor de inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) een zo volledig mogelijk beeld te geven van maatschappelijke en financiële effecten op het grondverzet in relatie tot het herinrichten van diepe plassen.

Deze effectentoets geeft een beschouwing van de handreiking. Voor specifieke inhoudelijke onderdelen wordt verwezen naar de betreffende documenten.

In dit hoofdstuk wordt de de doelstelling van de toetsing en de opbouw van de rapportage toegelicht.

1.2 Doelstelling effectentoets

Doelstelling van het Besluit bodemkwaliteit is een evenwichtige balans zoeken tussen beschermen van het milieu en het hergebruik van grond en bagger bij maatschappelijke beoogde ontwikkelingen. De nu voorliggende aanpassing van het beleid beoogt op basis van het Advies van de Commissie Verheijen een verschuiving van de uitslag van de balans richting bescherming, wat mogelijk leidt tot kostenverhogingen of andere effecten. Het in beeld brengen van deze effecten is een belangrijk onderdeel van beleidsontwikkeling en beleidsvaststelling. De overheden en marktpartijen die betrokken zijn bij het vormgeven van de aanvullende regelgeving voor diepe plassen hebben te kennen gegeven om ten behoeve van de bestuurlijke besluitvorming een toets uit te willen voeren naar de effecten voor overheden en marktpartijen van het aanvullend beleid voor diepe plassen, zoals opgenomen in de circulaire en handreiking diepe plassen. Deze toets ligt voor u. Hoofddoel van de toets is om voor de bestuurlijke afweging inzichtelijk te maken wat de extra kosten zijn voor overheidspartijen (als beheerder, bevoegd gezag en initiatiefnemer) en het bedrijfsleven wanneer het aanvullende beleid in de nu bekende vorm wordt ingevoerd. Nevendoel is inzicht geven in een aantal relevante maatschappelijke effecten die als gevolg van de aanvullende regelgeving kunnen ontstaan.

De toetsing is uitgevoerd door de werkgroep diepe plassen, in opdracht van het implementatieteam Besluit bodemkwaliteit. De rapportage is voor zover mogelijk gestoeld op de Bedrijfseffectentoets voor toepassing van grond en baggerspecie die in het kader van het opstellen van het Bbk is uitgevoerd, om parallellen te trekken en snelle onderlinge vergelijking nu en tijdens de evaluatie van het Bbk mogelijk te maken.

In deze effectentoets zijn de resultaten van toetsen uitgevoerd door DLG en RWS voor hun uitvoeringspraktijk verwerkt om te komen tot een gezamenlijk beeld. Voor de specifieke insteek vanuit deze partijen wordt echter verwezen naar de individuele effectentoetsen.

Het ministerie van Infrastructuur en Milieu is voornemens de circulaire na de evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit (2011) op te nemen in het gewijzigde Besluit. Bij opname van de circulaire in het Besluit bodemkwaliteit zal in de memorie van toelichting aandacht worden besteed aan bedrijfseffecten. Onderhavige effectentoets kan hierbij een behulpzame informatiebron zijn.

1.3 Opbouw rapport

Allereerst wordt de achtergrond van het opstellen van het aanvullend beleid voor toepassing van grond en baggerspecie in diepe plassen toegelicht. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de methodologie van deze effectentoetsing beschreven. In hoofdstuk 4 wordt specifieke ingegaan op de beoogde aanpassingen van het beleid. In hoofdstuk 5 wordt de aard en omvang van de grond- en baggerstromen en de betrokken ondernemingen beschreven. In hoofdstuk 6 en 7 worden achtereenvolgens de resultaten van de toetsing gepresenteerd. In hoofdstuk 8 worden de belangrijkste conclusies samengevat.

2. Aanvullend beleidskader: achtergronden en inhoud

In dit hoofdstuk zal eerst het vigerende beleid voor toepassing van grond en baggerspecie in diepe plassen worden toegelicht zoals dat sinds 1 januari 2008 van kracht is vanuit het Bbk. Vervolgens worden de knelpunten van dit beleid beschreven en wordt de stap gemaakt naar het aanvullend beleidskader.

2.1 Vigerend beleid

De toepassing van grond en baggerspecie in diepe plassen is geregeld in het Besluit bodemkwaliteit.

Om grond en baggerspecie op grond van het Besluit bodemkwaliteit te mogen toepassen in een diepe plas moet worden voldaan aan de volgende drie voorwaarden.

1. De toepassing moet functioneel zijn (artikel 5)
2. Het moet gaan om een toepassing die in artikel 35 van dat besluit is genoemd.
3. De grond en baggerspecie moet voldoen aan de kwaliteitseisen van het besluit.

Voor degene die grond of baggerspecie toepast of laat toepassen in een diepe plas geldt tevens de zorgplicht van artikel 7 van het Besluit bodemkwaliteit. Op grond van dit artikel is degene die grond of baggerspecie toepast en die weet of redelijkerwijs had kunnen weten dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor een oppervlaktewaterlichaam ontstaan of kunnen ontstaan en deze nadelige gevolgen niet of onvoldoende worden voorkomen of beperkt door naleving van het Besluit bodemkwaliteit, verplicht om deze gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Een nadere invulling van de zorgplicht is in Bbk niet gegeven. Op grond van artikel 7 hebben verscheidene waterschappen wel een beleidsregel vastgesteld die aanvullend op Bbk aanvullende regels stelt om met praktische handvatten zorg aan het oppervlaktewater (met name voor nutriënten) te geven. Nutriënten kennen op dit moment namelijk geen normering vanuit de Regeling bodemkwaliteit.

Naast het Besluit bodemkwaliteit kan ook andere wet- en regelgeving van toepassing zijn, zoals de Wet ruimtelijke ordening (o.a. bestemmingsplannen), de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Waterwet. Daarnaast zien overheden vanuit de Provinciale Milieuvordering (PMV) toe op de bescherming van grondwaterbeschermingsgebieden.

2.2 Knelpunten in de bestaande regelgeving

Er is maatschappelijke onrust over het nuttig toepassen van lichtverontreinigde grond en baggerspecie in diepe plassen.

De onrust is ontstaan vanuit een optelsom van aspecten van verschillende strekking:

1. Het ontbreken van vertrouwen bij decentrale overheden en burgers dat de bescherming van grondwater en oppervlaktewater voldoende is als grond of baggerspecie conform het Besluit bodemkwaliteit wordt toegepast in diepe plassen.
2. Het gevoel bij de burger dat er rondom de toepassing in diepe plassen in veel gevallen onvoldoende democratische besluitvorming plaatsvindt, ze onvoldoende worden betrokken bij concrete projecten in hun omgeving en dat er niet duidelijk is wie wanneer bevoegd gezag is.
3. Het ontbreken van vertrouwen bij de burger over de wijze van toezicht dat plaatsvindt bij herinrichtingsprojecten.
4. Het gevoel bij de burger dat de herinrichting van met name vrijliggende diepe plassen een actie is om zich te gemakkelijk te ontdoen van overtollige grond- en baggerstromen en de relatie met gewenste doelen op het vlak van natuurverbetering, waterkwaliteit en/of

- veiligheid (voor zwemwater of anderszins) mager is. De maatschappij is steeds meer ingericht op hergebruik, maar dan moet dit verantwoord plaatsvinden.
5. De signalen uit de praktijk dat initiatiefnemers niet in alle gevallen met voldoende zorg de toepassing van grond en baggerspecie uitvoeren.

Aanvullend beleid voor toepassing voor grond en baggerspecie moet oplossingen bieden voor deze knelpunten.

2.3 Aanvullend beleid: Circulaire herinrichten diepe plassen

Met de circulaire en de daarbij behorende Handreiking worden aanvullende eisen gesteld aan (grootschalig) toepassen van grond en bagger in diepe plassen en wordt duidelijkheid verschaft omtrent een juiste invulling van de zorgplicht (artikel 13 Wbb, artikel 7 Bbk) door degenen die grond of baggerspecie in diepe plassen toepassen of laten toepassen. Het bevoegd gezag wordt verzocht uit oogpunt van nationaal milieu- en duurzaamheidsbeleid rekening te houden met de inhoud van deze circulaire, voor zover betrekking hebbend op het toepassen van grond of baggerspecie in diepe plassen.

Deze circulaire heeft betrekking op het beoordelen van (voorgenomen) toepassingen van grond of baggerspecie in diepe plassen die na inwerkingtreding van deze circulaire zijn gemeld en die binnen de kaders van het Besluit bodemkwaliteit plaatsvinden. Met betrekking tot het milieuhygiënische toetsingskader maakt de circulaire onderscheid is vrijliggende plassen, die nauwelijks gevoed worden door oppervlaktewater van elders en niet-vrijliggende plassen (plassen in Rijkswateren en grote merengebieden). Voor toepassingen die vóór de inwerkingtreding van deze circulaire zijn gemeld en waarbij de eerste partij reeds is toegepast, moet worden gehandeld overeenkomstig de procedure en eisen die voor lopende initiatieven zijn beschreven in de Handreiking voor het herinrichten van diepe plassen.

2.4 Doelstelling aanvullend beleid

Het doel van deze circulaire is om zorg te dragen voor een verantwoorde toepassing van grond en baggerspecie in diepe plassen. Dit betekent dat bij de voorgenomen toepassing van grond en baggerspecie in diepe plassen, de milieuhygiënische gevolgen voor bodem, grondwater- en oppervlaktewaterlichaam voldoende inzichtelijk dienen te zijn en dat gewaarborgd is dat eventuele negatieve gevolgen acceptabel zijn. Dit binnen de milieuhygiënische grenzen die het Rijk hiervoor heeft vastgelegd, dan wel vanuit Europese regelgeving is opgelegd.

Beoogd is dat de doelen die vanuit de beleidsbrief Bodem uit 2003 ten grondslag lagen aan de totstandkoming van Bbk, met betrekking tot beleid dat moet bijdragen aan een situatie waarin de decentrale overheden én de gebruiker de bodem duurzaam beheren, overeind blijven. De uitwerking in de circulaire beoogt niet een andere koers te varen voor de toepassing van grond en baggerspecie in diepe plassen in relatie tot andere toepassingen op landbodem en in oppervlaktewater.

Zoals samengevat in de rapportage van de Bedrijfseffectentoets grond en baggerspecie Bbk, uit 2005 wordt met Bbk beoogd:

- Een goed evenwicht tussen het hergebruik van grond en bagger en de bescherming van de bodem
- Hiertoe dient meer lokale beleidsvrijheid te worden gerealiseerd (decentralisatie, invulling lokale ambities, ruimte om voldoende bestemmingen te vinden voor grond en baggerspecie)
- Een eenvoudiger beoordelings- en toepassingskader dan voor inwerkingtreding Bbk met meer uniforme en eenvoudig toe te passen regels.
- Een goed uitvoerbaar en handhaafbaar systeem.

Bij de inwerkingtreding van het Bbk is afgesproken om op het vlak van nutriënten in relatie tot toepassing in oppervlaktewater een concretere invulling te geven dan de algemene zorgplicht uit het Besluit bodemkwaliteit in de jaren na inwerkingtreding. Dit mede bepaald door ontwikkelingen in het kader van de KRW voor het waterkwaliteitsbeleid. Waterschappen hebben dit zelf voor een deel gedaan in beleidsregels zorgplicht. Vanuit het Bbk bestaan mogelijkheden rondom locatiespecifiek beleid voor stoffen genoemd in bijlage 1 en in Besluit en Regeling bodemkwaliteit zijn 'haakjes' opgenomen om hier t.z.t. invulling aan te geven. Doel van de circulaire is om met betrekking tot toepassing in diepe plassen in een kort tijdsbestek in ieder geval de inhoud van bestaande beleidsregels te vertalen naar landelijke voorschriften en de beoordeling van nutriënten op basis van de bestaande kennis zo goed mogelijk te implementeren.

2.5 Vorm en inhoud van het aanvullend beleid

Het aanvullend beleid voor toepassing van grond en baggerspecie in diepe plassen zal worden vastgelegd in de Circulaire herinrichting diepe plassen. Deze circulaire vormt tot een nader vast te stellen wijziging van de AmvB Besluit bodemkwaliteit de drager en juridische verankering van de Handreiking voor het herinrichten van diepe plassen (in vervolg: Handreiking) in het Bbk.

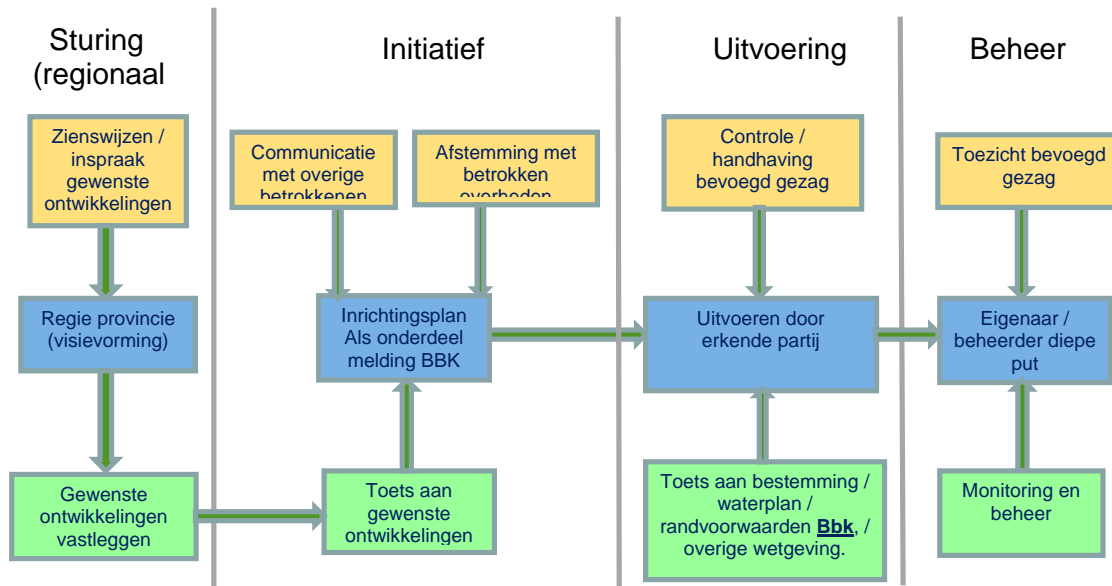
De Handreiking geeft antwoord op de vraag: ***“Hoe gaan we in Nederland zorgvuldig om met het herinrichten van plassen en het gebruik van grond en bagger daarvoor ?”***

Vanuit deze vraag zijn grofweg zes aspecten te onderscheiden die de handreiking behandelt:

1. Een beschrijving van het gewenste proces en de betrokkenheid van belanghebbenden (Hoofdstuk 2 Handreiking)
2. De taak van de overheid om een visie te vormen met belanghebbenden en instrumenten om deze visie te vast te leggen in ruimtelijke – en/of waterplannen (Hoofdstuk 3 Handreiking)
3. De voorbereiding van het initiatief resulterend in een inrichtingsplan (Hoofdstuk 4 Handreiking)
4. Aanvullende eisen die gesteld worden aan de toepassing ter bescherming van de kwaliteit van de omliggende bodem en het grond- en oppervlaktewater (Hoofdstuk 4 Handreiking)
5. Uitvoeringsaspecten, monitoring en toezicht tijdens de daadwerkelijke uitvoering
6. Beheer van de locatie na uitvoering van de werkzaamheden

De vraag hoe we zorgvuldig omgaan met herinrichten diepe plassen kan ook als volgt worden geschematiseerd:

Figuur 1: ‘Zo gaan we om met het herinrichten van diepe plassen’

De handreiking geeft een overzicht van bestaande taken en instrumenten voortvloeiend uit andere wetgeving. De kracht van de Handreiking (en circulaire) is een overzichtelijke chronologisch schets van wat de taken en bevoegdheden van overheidspartijen en initiatiefnemers zijn. Een handvat wordt geboden bij de invulling hiervan, waarbij in veel gevallen keuzevrijheid blijft voor de uiteindelijke uitwerking. Vanuit het Bbk wordt middels de handreiking aanvullende regelgeving geïntroduceerd met betrekking tot de melding (verplichting tot inrichtingsplan) en toepassing van grond en baggerspecie (zoals monitoring en eisen aan gebruikt materiaal).

Vanuit deze effectentoets wordt voor verdere inhoud van de Handreiking verwezen naar de Handreiking d.d. 1 november 2010.

3. Methodologie en opzet

3.1 Organisatie

De kosten- en maatschappelijke effectentoets is uitgevoerd in opdracht van het implementatieteam Besluit bodemkwaliteit, door een afvaardiging van de werkgroep diepe plassen, die de 'handreiking voor het herinrichten van diepe plassen' heeft opgesteld. De 'werkgroep effectentoets diepe plassen' bestond uit een vijftal personen uit de werkgroep diepe plassen afkomstig van relevante partijen, zoals waterbeheerders/bevoegd gezag oppervlaktewater, initiatiefnemers en marktpartijen (RWS, UvW, DLG, SGUG) en Bodem+.

3.2 Proces

De effectentoets is een gezamenlijk initiatief van overheid en brancheorganisaties. De opzet, uitwerking en analyse en hiervoor benodigde data is in goed overleg en met onderling vertrouwen beschouwd en elke partij heeft hier haar verantwoordelijkheid genomen voor de aanlevering van informatie en ontsluiting van databases. In een aantal gevallen is een beroep gedaan op marktpartijen die geen afvaardiging of onderdeel uitmaken van de werkgroep diepe plassen, zoals laboratoria. De 'werkgroep effectentoets' heeft op basis van beschikbare data berekeningen uitgevoerd naar de effecten of expert-judgement indien er weinig data voorhanden is of minder relevant is. Deelnemende partijen hebben vanuit de informatie die zij hebben aangeleverd ook zelfstandig berekeningen uitgevoerd en inschattingen gemaakt van effecten. In een aantal gevallen is beschikbare data en inschattingen van brancheorganisaties, externen en overheden met elkaar vergeleken om tot een eenduidige inschatting te komen.

De Bedrijfseffectentoets die voor de inwerkingtreding van Bbk in 2005 is uitgevoerd is als 'nulsituatie' beschouwd bij deze effectentoets om inschattingen te maken van extra kosten of minder kosten.

3.3 Werkwijze

In deze paragraaf wordt de werkwijze gedetailleerd toegelicht aan de hand van onderstaande 5 stappen.

1. In beeld brengen van exacte aanvullingen die de circulaire geeft met betrekking tot de herinrichting van diepe plassen.

De beschreven aanvullingen volgen uit een vergelijking van de huidige situatie conform Bbk en regeling bodemkwaliteit dat op 1 januari 2008 in werking is getreden, aangevuld met aanpassingen van de Regeling bodemkwaliteit sinds dat moment met de concept circulaire op basis van versies van de concept handreiking voor het herinrichten van diepe plassen van mei en oktober 2010 en de aan het DUIV voorliggende versie van 1 november 2010. De aanvullingen vormen de basis voor de berekeningen van de kosten- en maatschappelijke effecten.

2. In beeld brengen van noodzakelijke kentallen (hoeveelheden etc), patronen in de grondstromenketen en de belangrijkste spelers

De tweede stap is het in beeld brengen van de nulsituatie van de grond- en baggerstromen in Nederland. De regelgeving voor verontreinigde grond en bagger is bepalend voor de sturing van deze stromen (de markt). Om de mogelijke verschuivingen in de markt grondverzet en – bewerking en de economische effecten in beeld te kunnen brengen van de handreiking en circulaire, zal eerst de nulsituatie moeten worden vastgesteld, dat wil zeggen:

- Patronen van grond- en baggerstromen: welke soort grond en baggerspecie gaat waar naartoe?; hierbij dus ook de herkomst van grond en baggerspecie in ogenschouw genomen met betrekking tot aanwezigheid van nutriënten. Focus hierbij ligt op de grondstromen

richting diepe plassen. Gezien het korte tijdsbestek waarin deze effectentoets heeft plaatsgevonden zal er een quickscan plaatsvinden van hoeveelheden genoemd in de BET van 2005.

- Kwantiteit van de grondstromen: hoeveel ton grond en baggerspecie gaat waar naartoe?
- Welke branches onderscheiden we hoeveel bedrijven telt elke branche? Ook in deze stap vind een quickscan plaats van de BET 2005.

De focus zal in deze stap liggen op de bestemming van baggerspecie klasse B en grond klasse industrie EN grond- en baggerspecie die in potentie te hoge gehalten aan nutriënten kan bevatten. Met name de verschuiving van bestemming van deze grond- en baggerstromen ingegeven door het aanvullend beleid dient inzichtelijk gemaakt te worden. De werkgroep heeft ervoor gekozen om de hoeveelheden grondverzet in 2009 als basis te nemen, omdat dit het eerste hele jaar is dat het Besluit bodemkwaliteit (en meldsysteem) in werking was.

Voor het verzamelen van kentallen is aan de belangrijkste brancheverenigingen vanuit de SGUG een verzoek gedaan medewerking te verlenen aan de toetsing. Door de SGUG zijn 9 individuele belanghebbende bedrijven geconsulteerd (6 bedrijven maken deel uit van de SGUG) Aan de brancheorganisaties is verzocht om inzicht te geven in de huidige bedrijfsvoering en een kwantitatieve of kwalitatieve inschatting te maken van de te verwachten bedrijfseconomische effecten van het nieuwe beleidskader. De volgende brancheverenigingen zijn betrokken:

- 6 bedrijven vanuit BOG, Bouwend Nederland en Vereniging Waterbouwers
- 3 individuele bedrijven die in belangrijke mate betrokken zijn bij de toepassing in diepe plassen (waarvan 2 bedrijven lid van de Vereniging Waterbouwers)

Verder heeft de SGUG vanuit Cascade (Vereniging Zand- en Grindproducenten) informatie aangeleverd.

Aan de waterbeheerders (Waterschappen en Rijkswaterstaat) is gevraagd om kentallen te leveren van verwachte aanbod aan en bestemming van baggerspecie en op basis van recent uitgevoerde projecten de administratieve lasten in beeld te brengen voor waterbeheerders als ontdoener en als bevoegd gezag.

Voor het verder uitvoeren van berekeningen is beperkte informatie opgevraagd bij instanties zoals Fenelab.

3. Vaststellen van mogelijke veranderingen in kosten en opbrengsten voor de burger, het bedrijfsleven en de overheid (ontdoener, initiatiefnemer) als gevolg van het aangepaste beleid.

Deze stap vindt in goed overleg en met behulp van kentallen van brancheorganisaties en overheden plaats op basis de informatie uit stap 1 en 2. Indien mogelijk worden kentallen van dezelfde aspecten tussen brancheorganisaties en overheden met elkaar vergeleken.

4. Vaststellen van gevolgen aangepast beleid en verandering van afzetmogelijkheid van grond en baggerspecie.

Deze stap vindt in combinatie met stap 3 plaats.

5. Formuleren van conclusies

In deze stap zal een kort vergelijk worden gemaakt met de Bedrijfseffectentoets die in het kader van het Bbk is uitgevoerd in december 2005.

4. Aanpassingen beleid

Aan de hand van de schematisatie in paragraaf 2.5 die de basis vormt voor de handreiking voor het herinrichten van diepe plassen, zijn de aanvullingen en/of wijzigingen van de werkwijze rondom herinrichten diepe plassen in beeld gebracht. De beschreven aanvullingen vormen de basis voor de berekeningen van de kosten- en maatschappelijke effecten.

4.1 Sturing gewenste ontwikkelingen

In hoofdstuk 3 van de handreiking wordt het kader geschetst waarvoor de overheid aan zet is om (meer) grip te krijgen op de ontwikkelingen binnen hun beheergebied en hoe de herinrichting van diepe plassen daarin vormgegeven kan worden. Het hoofdstuk schetst de wijze waarop een visie opgesteld kan worden en welke instrumenten (plannen, verordeningen) uit de bestaande wet- en regelgeving gebruikt kunnen worden om de visie te verankeren. Handreiking en circulaire doen een beroep op de overheden om hier vorm aan te geven. Vanuit de eigen (decentrale) verantwoordelijkheid van de regionale overheden in relatie tot de maatschappelijke discussies, wordt aangenomen dat hier in veel provincies gehoor aan zal worden gegeven. De handreiking en circulaire formuleren op dit aspect geen nieuwe regelgeving, maar stimuleert en draagt bij aan het besef dat overheden vanuit hun Ruimtelijke ordening- en watertaken een extra inspanning moeten doen om ervoor te zorgen dat maatschappelijk gewenste initiatieven een betere basis hebben vanuit de (bestaande) regionale besluitvorming en plannen en verordeningen die hiervoor de praktische instrumenten vormen.

4.2 Voorbereiding initiatief

Hoofdstuk 4 van de handreiking schetst een groot aantal aspecten die door de initiatiefnemer en het bevoegd gezag in de voorbereidingsfase moeten worden verzorgd als basis voor een transparante, verantwoorde en navolgbare uitvoering van het project. Het milieuhygiënisch toetsingskader maakt tevens onderdeel uit van dit hoofdstuk.

4.2.1 Taken initiatiefnemer

Het initiatief tot het herinrichten van een diepe plas wordt uitgewerkt door de initiatiefnemer of eigenaar van de locatie in een inrichtingsplan. Dit kan de overheid zelf zijn (Provincie, Waterschap, gemeente) of een private partij (zoals een particulier, natuurstichting etc.) Dit plan is een verplicht document dat aan het bevoegd gezag moet worden verstrekt als onderdeel van de melding in het kader van het Besluit bodemkwaliteit. Een inrichtingsplan is niet nieuw, voor de meeste locaties worden reeds plannen gemaakt waaruit de beoogde inrichting blijkt. De Handreiking schrijft echter een aantal zaken voor die uitgewerkt moeten worden en die in het verleden in de voorbereiding en bij opstellen van dit soort plannen niet vanzelfsprekend waren. Het inrichtingsplan is hierdoor een omvangrijker plan geworden. De inhoudelijke verplichte extra onderdelen van het plan, genoemd in hoofdstuk 4.2 van de handreiking, zijn in onderstaand overzicht geschetst.

Tabel 1: Extra onderdelen inrichtingsplan t.o.v bestaande plannen

Onderdeel	Voorziene extra onderdelen t.o.v. bestaande plannen, eerder niet vanzelfsprekend/noodzakelijk
Algemeen	- Melden en afstemming met bevoegd gezag, minimaal 4 weken voor toepassing
Locatiebeschrijving	- Kwaliteitsbeschrijving (chemisch en ecologische nulsituatie: oppervlaktewaterkwaliteit, waterbodemkwaliteit, ecologische situatie en uitvoering mogelijk (veld)onderzoek hiervoor)

Onderbouwing initiatief/doel van de inrichting	<ul style="list-style-type: none"> - Beschrijving nut, functionaliteit (en koppeling aan RO- en waterplannen) - Afstemming met bevoegd gezag RO/Water over functionaliteit/nuttigheid - beoogde verbeteringen ten opzichte van huidige kwaliteiten
Gewenste inrichting locatie en te behalen eindbeeld	<ul style="list-style-type: none"> - uitvoerige eindsituatiebeschrijving, bijvoorbeeld aan de hand van typologie van de KRW - Aannemelijk maken van benodigde grondstromen
Betrokkenen en rolverdeling	<ul style="list-style-type: none"> - Noodzakelijke communicatie en stakeholdersconsultatie rondom het project en beschrijving in IP van het gevolgde en nog te volgen proces - Afspraken en beschrijving van rolverdeling.
Uitvoeringsaspecten	<p>Uitvoerige beschrijving van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - criteria aan toe te passen materiaal en toepassing hiervan - toe te passen (BBT) technieken - Omgang met bodemvreemd materiaal - Werkafspraken met bevoegd gezag - Voorkomen van overlast - Omgang met onvoorziene ontwikkelingen
Monitoring	<ul style="list-style-type: none"> - Beschrijving van de monitoring (monitoringsplan), zoals voor vrijliggende plassen volgt uit hoofdstuk 4.4, 4.5, 5 en 6 van de handreiking - Locatiespecifieke afweging volgend uit hoofdstuk 4.4. handreiking bij toepassing baggerspecie klasse B en grond klasse Industrie*
Oplevering en beheer	<ul style="list-style-type: none"> - Opstellen beheerplan

* De Circulaire en handreiking stellen dat de locatiespecifieke afweging wordt gemaakt in een nota bodembeheer. Het zal in de praktijk echter zo zijn dat de partij die het meeste belang heeft bij de herinrichting de noodzakelijke berekeningen die ten grondslag liggen aan de afweging zal uitvoeren en bekostigen. Veelal zal dit de initiatiefnemer zijn.

4.2.2 Taken bevoegd gezag (Waterbeheerder)

In de huidige situatie heeft het bevoegd gezag reeds een aantal taken ten behoeve van de beoordeling van inrichtingsplannen. Zo behoort het bevoegd gezag al te toetsen of de beoogde inrichting past binnen de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van een gebied en of (het maken van) de beoogde inrichting geen negatieve invloed heeft op de waterkwaliteitsdoelen, indien deze in waterplannen zijn opgenomen. De volgende aspecten zullen *in de voorbereidingsfase* van een initiatief meer inspanning vragen vanwege de maatschappelijke discussie rondom de toepassing in diepe plassen:

- Betere afstemming tussen de regionale overheden en vanuit een transparante besluitvorming zaken een betere vastlegging van afwegingen
- Communicatie over de aanpassingen van het beleid rondom diepe plassen
- Een omvangrijker inrichtingsplan vraagt logischerwijs meer tijd van het bevoegd gezag om te beoordelen of er voor de verschillende aspecten een reële inspanning is verricht.

Naast genoemde aspecten heeft de waterbeheerder in de situatie waar toepassing van baggerspecie klasse B en/of grond klasse industrie gewenst is, de taak om een bodembeheerplan op te stellen en een democratisch besluit te nemen over de locatiespecifieke afweging die hier onderdeel van uitmaakt. Nieuw ten opzichte van Bbk is dat het generieke kader voor GBT minder ruimte biedt. Daartegenover staat de mogelijkheid om via een nota bodembeheer gebiedsspecifiek beleid te formuleren dat ook alle regels voor grootschalige bodemtoepassingen (conform artikel 63) overruled.

In de handreiking is ervoor gekozen om voorbereiding ten aanzien van toezicht, handhaving en beoordelen partijmeldingen onder de noemer 'Uitvoering' te brengen.

4.2.3 Milieuhygiënisch toetsingskader

De Handreiking geeft een apart toetsingskader voor het toepassen van grond en bagger in diepe plassen. Nadruk ligt op de volgende aspecten:

- Nutriënten als nieuw vast beoordelingscriterium binnen Bbk voor zowel toe te passen grond en bagger als (monitoring van) het oppervlaktewater;
- Met uitzondering voor de toepassing van gebiedseigen baggerspecie in niet-vrijliggende plassen (zonder aanwezigheid van binnendijkse kwetsbare objecten) geldt dat voor toepassing van baggerspecie klasse B en grond klasse industrie een locatiespecifieke afweging noodzakelijk is, vastgesteld in een Nota bodembeheer. De uitkomst van deze afweging kan leiden tot een norm voor het poriewater, een vernieuwend element in de normstelling van Bbk. Voor de toepassing van schone grond of bagger, baggerspecie klasse A, grond klasse wonen schetst het aangepaste beleid geen verandering, afgezien van de volgende aspecten;
- Meer nadruk op omgaan met bodemvreemd materiaal. Met name in het geval van baggerspecie, kan er op de locatie van vrijkomen een zeefslag noodzakelijk zijn wanneer voor de toepassing scherpere eisen worden gesteld aan het percentage bodemvreemd materiaal dan generiek volgens het Bbk is toegestaan;
- Omgaan met arseen. De handreiking behelst vanuit het gegeven generieke toetsingskader een scherpe samenstellingsnorm voor arseen in grond en bagger, die niet in de pas loopt met de gehanteerde klassengrenzen. In de meeste gevallen zal het gehalte arseen aan de norm moeten voldoen die één klassengrens lager ligt. In de definitieve handreiking d.d. 1 november 2010 is echter gesteld dat deze aanscherping niet van toepassing is op oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het Rijk;
- Het toepassen van een leeflaag als vast onderdeel van de toepassing;
- Een aan de toepassing gerelateerde maximale vultijd van 10 jaar.

4.3 Uitvoering herinrichting

De handreiking beschrijft dat de uitvoering van de werkzaamheden in deze fase plaatsvinden conform:

- voor initiatiefnemers: het inrichtingsplan
- voor bevoegd gezag: het toezichtplan

Voor een aantal aspecten kijkt de handreiking ook naar de grondstromenketen in zijn geheel, bijvoorbeeld ten aanzien van de kwaliteit en samenstelling van de grond en baggerspecie die elders vrij komt en benodigd is voor het realiseren van de herinrichting. In deze paragraaf worden daarom de aanpassingen vanuit het beleid in de grondstromenketen inzichtelijk gemaakt.

4.3.1 Taken ondoener

Vanuit Circulaire en Handreiking worden de volgende aspecten geschetst waarmee de ondoener aanvullend rekening moet houden ten opzichte van de uitgangssituatie:

- Aanvullend onderzoek naar nutriënten en mobiliteit van stoffen in baggerspecie klasse B en grond klasse industrie.
De verwachting bestaat dat er met name op het gebied van aanvullend onderzoek op nutriënten een inspanning zal worden gevraagd die zich niet beperkt tot de partijen grond en baggerspecie die uiteindelijk een bestemming in diepe plassen krijgen. Vaak is de bestemming voor ontgraven namelijk nog niet bekend en bestaat de hypothese dat tijdens de onderzoeksfase het onderzoek naar nutriënten standaard zal worden meegenomen, aanvullend op het standaard stoffenpakket. Kosten die voor rekening komen van de ondoener van het materiaal: op landbodem particulieren, projectontwikkelaars en gemeenten en in watersystemen de

waterbeheerder. Dit aspect speelt met name in relatie tot de grond en bagger van gemeenten en waterschappen die normaliter niet naar plassen in de Rijkswateren gaat.

- Met name in het geval van baggerspecie, kan er op de locatie van vrijkomen een zeefslag noodzakelijk zijn wanneer voor de toepassing scherpere eisen worden gesteld aan het percentage bodemvreemd materiaal dan generiek volgens het Bbk is toegestaan.
- Indien er geen nota bodembeheer is opgesteld voor een geplande bestemmingslocatie, zijnde de diepe plas, dan zal afhankelijk van de ligging van de plas, anders dan nu, de baggerspecie klasse B en/of grond klasse industrie moeten worden afgevoerd naar een verder gelegen locatie, een verwerkingslocatie of (bij bagger) naar een stortplaats. Naast transport dient ook rekening gehouden te worden met extra kosten voor toepassing of storten.

4.3.2 Taken aannemer baggerwerk/ontgraving

De aannemer van het baggerwerk of de ontgraving zal mogelijk extra werkzaamheden moeten uitvoeren rondom het zeven van bodemvreemd materiaal. De kosten voor deze extra werkzaamheden zullen worden doorberekend aan de opdrachtgevers (initiatiefnemers).

4.3.3 Taken grondbank/acceptant

De grondbank die als grondstromenmakelaar fungeert voor de aanlevering van toe te passen materiaal voor de herinrichting zal in de nabije toekomst aanvullende voorwaarden krijgen vanuit de BRL 9335. De kosten zullen ten laste komen van de cliëntèle van de grondbanken.

4.3.4 Taken initiatiefnemer

Vanuit Circulaire en Handreiking worden de volgende aspecten geschetst waarmee de initiatiefnemer van een bestaande diepe plas of vanuit een lopende grondstoffenwinning (met verplichting tot herinrichten) rekening moet houden ten opzichte van de huidige situatie:

- Gebruik van duurdere grond- en baggerstromen
- Toepassing van duurdere technieken voor toepassing
- Monitoring van oppervlaktewater
- Monitoring ecologie
- Monitoring en evaluatie eindbeeld en afdeklaag

4.3.5 Taken Aannemer herinrichting

Tijdens de uitvoering zal de aannemer extra inspanningen moeten doen om de werkzaamheden beschreven in het inrichtingsplan uit te kunnen voeren. In de nabije toekomst zal de aannemer (of grondbank) die namens de initiatiefnemer het project uitvoert erkend dienen te zijn conform een nog op te stellen BRL.

4.3.6 Taken laboratoria en adviesbureaus

Voor laboratoria worden de volgende extra taken voorzien:

- aanvullende analyses op nutriënten in grond, baggerspecie en oppervlaktewater.
- aanvullende analyses uitloogbaarheid/ mobiliteit van baggerspecie en grond.

Voor adviesbureaus worden de volgende extra taken voorzien:

- opstellen locatiespecifieke afweging
- aanvullend onderzoek/keuringen toe te passen grond- en baggerstromen.
- Monitoring: uitvoerings- en rapportagewerkzaamheden.

Kosten voor deze werkzaamheden zullen ten laste komen van de waterbeheerder en initiatiefnemer.

4.3.7 Taken bevoegd gezag (waterbeheerder)

De handreiking schrijft voor dat het bevoegd gezag een toezichtplan opstelt voor een adequaat toezicht en handhaving. Het bevoegd gezag heeft op dit moment ook al de taak om de meldingen van partijen die verricht worden te beoordelen, maar zal bijvoorbeeld met betrekking tot de bescherming van het oppervlaktewater, toetsing van partijen (denk aan nutriënten) en controle in het veld een grotere inspanning moeten verrichten dan nu gebruikelijk.

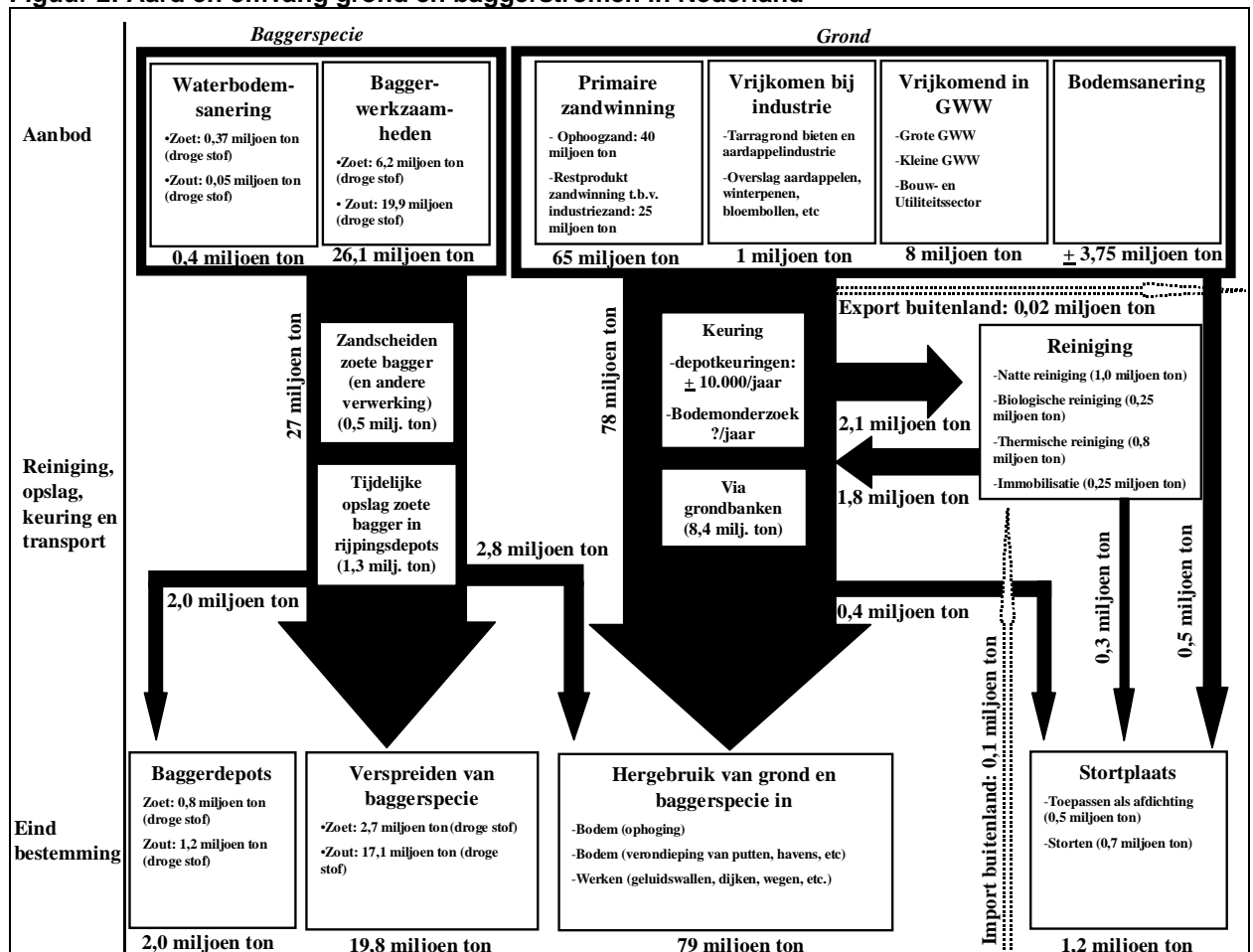
4.4 Beheer van de locatie

Het instandhouden van de verplicht aan te brengen afdeklaag in vrijliggende plassen vraagt om extra inspanningen van initiatiefnemer en bevoegd gezag (controle en zonodig herstel).

5. Aard en omvang grond en baggerstromen

In de onderstaande figuur is grafisch weergegeven de aard en omvang van de grond- en baggerstromen in Nederland die in het kader van de Bedrijfseffectentoets in 2005 zijn geïnventariseerd. Uit de beschrijving komt naar voren dat er een aantal bedrijfstakken zijn te onderscheiden met bijbehorende activiteiten die deels overlappen. Jaarlijks wordt er naar schatting 100 miljoen ton gewonnen, bewerkt, verspreid en toegepast. Het grootste deel wordt via primaire winningen als schoon standaardproduct geleverd ten behoeve van weg- en waterbouwwerken en als bodem. Andere grond & baggersoorten kunnen op vergelijkbare wijze worden toegepast mits er bewerking (reiniging) en keuring heeft plaatsgevonden. Indien materialen dan niet meer voldoen worden ze gestort.

Figuur 2: Aard en omvang grond en baggerstromen in Nederland¹

De monitoringsrapportages die elk jaar voor de evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit worden uitgevoerd en naar de Tweede Kamer gezonden, geven aan dat bij het grond- en baggerverzet nog veelvuldig gebruik wordt gemaakt van overgangsrechtelijke bepalingen vanuit het Bouwstoffenbesluit. Meldingen van grondverzet vinden dan ook nog direct plaats bij bevoegde

¹ Waterbodemsanering wordt beëindigd en in de toekomst is er alleen nog sprake van baggeren t.b.v. waterbeheer (onderhoud, veiligheid, waterkwaliteit).

gezagen zelf (BsB, Wm) en centraal via het meldsysteem Bbk. De monitoringsrapportages geven daarnaast aan dat het meldgedrag te wensen overlaat. Maar zelfs in het meest ideale geval dat alle toepassingen gemeld worden in het meldsysteem Bbk, dan nog dient de waarde van deze informatie gewogen te worden, aangezien een melding niet alles zegt over de daadwerkelijke toepassing. Deze wordt namelijk niet geregistreerd.

Ten behoeve van deze uitvoeringstoets heeft een quickscan plaatsgevonden van bovenstaande kentallen. Deze heeft niet geleid tot verwerpen of bevestiging van de hypothese dat er sinds 2005 veel meer of minder grond is verzet. Wel bestaat op basis van het meldsysteem Bbk, op grond van de Landelijke waterbodempogave/bestandsopname 2007 en informatie van waterbeheerders het vermoeden dat de nuttige toepassing van baggerspecie in oppervlaktewater, in lijn met de verwachting van de effectentoetsen die in kader van Bbk zijn verricht, een vlucht heeft genomen door verschuiving richting nuttige toepassingen ten koste van storten (Wm-inrichtingen) en toename van baggerwerk, mede ook vanwege in 2009 nog lopende subsidietrajecten (SUBBIED) en geplande rivierverruimingsprojecten.

In het kader van deze effectentoets is het wenselijk om focus aan te brengen op de hoeveelheid grond en baggerspecie die wordt toegepast in diepe plassen als basis om de potentiële verschuiving te kunnen beschouwen. Daarnaast bestaat de wens om van de totale hoeveelheid te bepalen welk percentage baggerspecie klasse B en grond klasse industrie betreft, omdat hiervoor de consequenties als gevolg van de aanpassing van het beleid het grootst zijn. De volgende bronnen zijn, naast expert-judgement, gebruikt om inzicht te verschaffen in het jaar 2009, zoals in hoofdstuk 3.3, genoemd als uitgangspunt van deze effectentoets:

- Monitoringsrapport Bbk 2009, Implementatieteam Bbk
- Meldsysteem Bbk, Bodem+
- Landelijke Waterbodempogave: bestandsopname 2007 en programmering 2007-2011, AKWA 08.001
- Databases Grondbranche
- Analyses NURG- en Ruimte voor Rivierprojecten

De volgende aannames en hypothesen zijn gedaan:

- a. Om vanuit het meldsysteem Bbk enig inzicht te krijgen in hoeveelheden die worden toegepast in diepe plassen is aangenomen dat van de beschikbare bestemmingen in oppervlaktewater en toetsingskaders voor oppervlaktewater binnen Bbk de toepassingsvorm 'Grootschalige bodemtoepassing op de waterbodem' het meest overeen zal komen met de toepassing in diepe plassen. De informatie uit het monitoringsrapport 2009 en het meldsysteem Bbk zou hiervoor een goeie indicatie, maar wel een overschatting geven omdat er ook andere (veelal kleinschaligere) toepassingen in oppervlaktewater via dit toetsingskader worden uitgevoerd. De toepassingsvorm 'diepe plassen' wordt namelijk niet als zodanig gemeld.
- b. Van genoemde hoeveelheden in a. is aangenomen dat het bij toepassingen met als bevoegd gezag Rijkswaterstaat, gaat om toepassingen in niet-vrijliggende plassen en bij waterschappen in de meeste gevallen om vrijliggende plassen. Dit mede gebaseerd op het feit dat lopende initiatieven in de Friese meren, die op basis van de handreiking in de categorie 'niet vrijliggend' vallen, op dit moment nog gebruik maken van het overgangsrecht (Bouwstoffenbesluit)
- c. Verwachting dat het meldgedrag voor de toepassingen in oppervlaktewater goed is, gezien de gemelde hoeveelheden in relatie tot de baggeropgave.
- d. Van het in de Landelijke waterbodempogave gehanteerde bestemmingenpallet voor toepassing in oppervlaktewater, de bestemming 'direct toepassen' de percentages en hoeveelheden baggerspecie die naar diepe plassen gaat het meest benadert. Op basis van informatie van RWS blijkt dat er sprake is van een afname van het aanbod voor de baggerspeciedepots. Dit beoogde effect is een gevolg van de inwerkingtreding van het Bbk op grond waarvan directe toepassingen van bagger was toegestaan dat eerder in gestort moest worden.

- e. Het meldsysteem en monitoringsrapport 2009 heeft geen informatie over hoeveelheden die in kader van Bouwstoffenbesluit worden toegepast in lopende initiatieven. Informatie van de grondbranche geeft deze cijfers wel. De effectentoets heeft ook niet als doel om die te betrekken, omdat deze zich richt op de aanpassing van Bbk, die niet van invloed zijn op deze initiatieven. Maar aangezien er tot 1-1-2011 nog een aantal plassen gebruik maken van dit overgangsrecht, geeft de berekening van hoeveelheden op basis van het meldsysteem Bbk voor 2009 een onderschatting van huidige en toekomstige toepassingen in diepe plassen.
- f. Omrekeningfactor m3 naar tonnen (grond en bagger gemiddeld): 1 m3 = 1,5 ton

De inschatting op basis van het monitoringsrapport, meldsysteem en landelijke waterbodempogaven van *potentiële* hoeveelheden die in 2009 zijn toegepast in diepe plassen, is in onderstaande tabel opgenomen.

NB: De beschikbare informatie geeft geen inzicht in de omvang van partijen grond en baggerspecie die op basis van nutriënten op basis van de handreiking kan worden toegepast. Er is alleen informatie bekend op basis van de bestaande kwaliteitsklassenindeling die Bbk op dit moment kent.

Tabel 2: Inschatting *potentiële* hoeveelheden monitoring Bbk, waterbeheerders, meldsysteem

Bron	Kental	Hoeveelheid
Meldsysteem Bbk/ Monitoringsrapport 2009	Gemeld als grootschalige bodemtoepassingen in oppervlaktewater 2009	43 mln. ton grond en baggerspecie
	Gemeld tijdsvak 2009 (aanneمة toegepast)	11,5 mln. ton, waarvan circa 30% grond
Evaluatie en Prognose bagger werk landelijke waterbodempogave (2007). Monitoringsrapport Bbk 2009	Percentage bagger klasse B en grond industrie	25%
Verdeling bevoegd gezag conform meldsysteem Bbk / opgave RWS	Toepassing in vrijliggende plassen	30% van totaal (= 3,5 mln. ton grond en bagger, waarvan 900.000 ton klasse B en industrie)
	Toepassing in niet-vrijliggende plassen	70% van totaal (=8 mln. ton grond en bagger, waarvan 2 mln ton klasse B en industrie; 4 miljoen m3 betreft baggerspecie voorzien voor diepe plassen in kader van RvR)
DLG / NURG	Arseenhoudende uiterwaardengrond Klasse B	2,2 mln m3

Inschatting van *gerealiseerde* hoeveelheden op basis van informatie van de SGUG:

Tabel 3: Inschatting gerealiseerde hoeveelheden SGUG

Bron	Kental	Hoeveelheid
SGUG (9 bedrijven)	Toegepast in diepe plassen 2009 (Bbk, WM en BsB)	3,5 mln. ton grond en baggerspecie
	Toegepast in diepe plassen 2009 conform Bbk	2,5 mln. ton, waarvan circa 30% grond
	Percentage bagger klasse B en grond industrie	57%
	Toepassing in vrijliggende plassen	60% van totaal (=2 mln. ton grond en bagger, waarvan 1,2 mln ton klasse B en industrie gezien vanuit hoeveelheid Bsb, Wm, Bbk)
	Toepassing in niet-vrijliggende plassen	40% van totaal 1,5 mln. ton grond en bagger* (indicatie deel klasse B en industrie: 0,8 mln ton, gezien vanuit hoeveelheid Bsb, Wm, Bbk)

* delen van Rijkswateren naar verwachting niet geheel beschouwd.

Uit bovenstaande inschattingen blijken er verschillen tussen de potentiële hoeveelheden en de hoeveelheden die volgens informatie van de SGUG daadwerkelijk zijn toegepast. Gezien de absolute hoeveelheden die worden toegepast, blijken er met name significante verschillen te bestaan bij de toepassing in niet-vrijliggende plassen. Oorzaak kan gegeven worden door een lage inschatting vanuit SGUG, wegens beperkter zicht op een aantal grootschalige rivierverruimingsprojecten. De prognose voor grondverzet voor het RvR programma is beschreven in een grondbalans op programma niveau. Uit de grondbalans van het programma Ruimte voor Rivieren (RvR) blijkt echter dat er maar een beperkt deel van het totaal vrijkomend materiaal bestemd is om in putten te worden toegepast. Het grootste deel van het vrijkomend materiaal is vermarktbaar of wordt opnieuw in de projecten toegepast. Circa een kwart van het totaal te ontgraven volume is overtollig materiaal. Daarvan is circa 4 miljoen m3 bestemd om in putten te worden toegepast.

Het meldsysteem van Agentschap NL (Bodem+) geeft aan dat er grote hoeveelheden grond en bagger worden verwerkt in de projecten die in het kader van de Maaswerken worden uitgevoerd. Volledigheidshalve wordt gemeld dat met het in 2011 vervallen van de overgangstermijnen voor werken onder het Bouwstoffenbesluit, een toename wordt verwacht van het aanbod bagger klasse A/B en grond klasse AW/wonen en industrie. Hiervan zijn op landelijk niveau geen betrouwbare hoeveelheden bekend en de quickscan bood niet voldoende tijd om op dit effect nader in te gaan.

Er is voor gekozen om voor de beschouwing in hoofdstuk 5 en 6 voor bagger uit te gaan van gemiddelden van bovenstaande kentallen, met uitzondering van de getallen met betrekking tot arseen, omdat er geen betrouwbare uitspraak kan worden gedaan in hoeverre de potentiële hoeveelheden (met name uit meldsysteem) dan wel de geïnventariseerde hoeveelheden vanuit de SGUG de waarheid benaderen. Voor grond worden de cijfers van de SGUG betrouwbaarder geacht, omdat er volgens Rijkswaterstaat in 2009 bij putten in kader van rivierverruiming slechts in beperkte mate gebruik is gemaakt van materiaal van buiten het watersysteem. Juist gebiedseigen materiaal is toegepast conform het voormalige beleid van Actief Bodembeheer Rijn en Maas en het generieke kader voor GBT van het Bbk.

6. Resultaten toetsing van de verwachte kosteneffecten

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van de effectentoetsing gepresenteerd. Dit hoofdstuk is een weergave van stap 3 en 4 genoemd in de werkwijze van paragraaf 3.3.

Per branche zijn de (sociaal)-economische effecten van het nieuwe beleidskader Grond en bagger in beeld gebracht. Dit hoofdstuk begint met een beschrijving van een aantal veronderstellingen met varianten die als uitgangspunt hebben gediend voor de effectanalyse per branche en de overheid. In paragraaf 6.3 worden de resultaten per branche in samenhang tot elkaar belicht en wordt een beeld van de verwachte verandering in de grondstromen gepresenteerd.

6.2 Beschrijving veronderstellingen en scenario's

Inleiding

De beleidsontwikkeling is nog niet volledig afgerond. Dit geeft de gelegenheid om mogelijke onwenselijke consequenties die voortkomen uit de effectentoets ook nog onderdeel te laten zijn van ambtelijk en bestuurlijk overleg in de laatste fase van ontwikkeling.

Veronderstellingen

In Hoofdstuk 4 van deze rapportage is uitgebreid ingegaan op de aanpassingen van het beleid.

Onduidelijke elementen

Er zijn twee onduidelijke elementen die sterke invloed hebben op de effecten:

1. Het toekomstige gebruik van de nota Bodembeheer door waterbeheerders om de toepassing van baggerspecie klasse B en grond klasse industrie mogelijk te maken. Op basis van een inschatting van de werkgroep die de effectentoets heeft opgesteld en na bevestiging van deze verwachting door de Unie van Waterschappen is als uitgangspunt gehanteerd dat van de 26 waterschappen er maximaal 15 waterschappen zijn waar de verondieping van diepe plassen met klasse B/industrie 'speelt' en hiervan de komende jaren maximaal in de helft van de gevallen (7) wordt gekozen voor het opstellen van een nota bodembeheer om klasse B en industrie te kunnen toepassen. Dit betreft dus een gevoelsmatige schatting, die momenteel niet op basis van een inventarisatie bij waterschappen hard te maken is. Aanvullend wordt er van uitgegaan dat op grond van de locatiespecifieke afweging als basis voor de nota bodembeheer toepassing van de helft van de bagger klasse B en slechts incidenteel bij nieuwe initiatieven de komende jaren grond klasse industrie mogelijk is die eerst conform bestaand Bbk kon worden toegepast. Hierbij wordt de opmerking gemaakt dat er binnen de grondbranche en bij waterbeheerders een gevoelsmatig negatiever beeld bestaat. Enerzijds omdat de grondbranche op basis van signalen uit de maatschappij verwacht dat waterbeheerders zelfstandig geen verantwoordelijkheid zullen nemen om specifieke toepassingen van klasse B en/of industrie mogelijk te maken en anderzijds vanuit de waterbeheerders dat de grondbranche de bedrijfsrisico's te groot gaan vinden.
2. Het effect van regionale sturing vanuit ruimtelijke plannen. Op basis van bijeenkomsten die in het kader van dit onderwerp hebben plaatsgevonden met provincies en waterschappen, wordt aangenomen dat de afwegingen die regionaal worden gemaakt in slechts een beperkt deel zal leiden tot minder toepassingsmogelijkheden. Er wordt vanuit gegaan dat de gezamenlijke overheden de regionale maatschappelijke opgave in voldoende mate betrekken bij de totstandkoming van ruimtelijk beleid en grondstoffenbeleid in hun regio en dit niet

afwentelen op andere regio's. Mogelijk dat er wel een verschuiving plaatsvindt tussen bestemmingen in een gebied op basis van gekozen randvoorwaarden.

6.3 Resultaten per branche of overheid

Inleiding

In deze paragraaf worden de resultaten beschreven per branche. In de rapportage is zo veel mogelijk gebruik gemaakt van de inschattingen van de brancheverenigingen en overheden.

6.3.1 Initiatiefnemers

Inleiding

In Nederland liggen circa 500-1000 diepe plassen. Op circa 40 locaties vinden momenteel initiatieven plaats waar grond en baggerspecie wordt gebruikt voor herinrichting. De initiatiefnemers betreffen voor een deel particuliere organisaties (zoals natuurstichtingen), private bedrijven en voor een deel overheden (Rijkswaterstaat, DLG, waterschappen, provincies). In het geval van de overheidspartijen is de initiatiefnemer van een herinrichting ook vaak de partij die als ontdoener bij baggerwerkzaamheden vrijkomende baggerspecie wil (laten) hergebruiken in eigen projecten (paragraaf 6.3.2.).

Hoeveelheden

Hoofdstuk 5 schetst de hoeveelheden die jaarlijks worden toegepast in opdracht van de initiatiefnemer in diepe plassen.

Impact aanvullend beleid

Hoofdstuk 4 schetst de voorwaarden waarmee initiatiefnemers door het aanvullend beleid extra mee rekening moeten houden. De belangrijkste inspanningen en effecten die als gevolg van het aanvullend beleid worden voorzien vanuit zorgvuldig handelen en beoogde grotere bescherming van het milieu, zijn de volgende:

- Opstellen van een uitgebreider inrichtingsplan. Kosten inrichtingsplan geraamd op 50.000-100.000 euro per project.
- Extra en strengere eisen aan te toe te passen grond en baggerspecie. Enerzijds nutriënten als extra beoordelingscriterium, anderzijds strengere eisen aan contaminanten, met speciale voorwaarden voor arseen. Vanwege het nog ontbreken van relevante informatie, met name voor nutriënten en bij mogelijk verplicht gebruik van poriewatermetingen, is het effect moeilijk kwantificeerbaar. Deze onduidelijkheid vormt dan ook het eerste risico voor initiatiefnemer in de voorbereiding van een project. Het is immers onduidelijk hoeveel op de markt verkrijgbare schone en licht verontreinigde grond en baggerspecie zal voldoen aan de normen die gesteld worden. Voor projecten die in de voorbereiding zijn en een deadline kennen, zoals bij Ruimte voor de Rivier, vormt de onduidelijkheid een groot risico. Met betrekking tot contaminanten geldt dat het Bbk een strengere norm gaat hanteren: klasse B en industrie bij vrijliggende plassen zijn generiek niet meer toepasbaar. Bij niet-vrijliggende plassen is toepassing van klasse B wel mogelijk, maar wijzen wetenschappers erop dat arseen vanuit de toepassing naar het grondwater kan ontwijken en adviseren daarom een strenge norm te hanteren voor arseen. Op grond van dit wetenschappelijke inzicht is vanuit de definitieve handreiking d.d. 1 november 2010 een beperking van toepassing voor oppervlaktewaterlichamen die niet in beheer zijn bij het Rijk. De beperking voor Rijkswateren is niet langer van kracht.
- Het alleen gebruik maken van het generieke kader bij de herinrichting van diepe plassen blijkt op basis van gestelde criteria met betrekking tot vultijd zeer lastig. Enerzijds (met name bij de vrijliggende plassen) vanwege de beschikbare hoeveelheden bagger klasse A en grond AW / Wonen. Deze zijn namelijk op zich zelf onvoldoende om grootschalige herinrichting binnen 10 jaar te realiseren. Anderzijds

doordat deze kwaliteiten een onvoldoende financiële bijdrage geven. Voor met name particuliere stichtingen is deze bijdrage essentieel om een project te kunnen realiseren als onderdeel van gebiedsontwikkeling en in de jaren na realisatie ook goed beheer te kunnen uitvoeren van de plas en zijn omgeving. Vervanging van bagger en grond door schoon materiaal (maximaal de achtergrondwaarde) is veelal een theoretische optie omdat dit soort (veelal natuurontwikkelings)projecten vaak alleen maar kunnen worden gerealiseerd door de opbrengsten die het materiaal oplevert, die ingezet kan worden voor het bekostigen van de herinrichting en het beheer. De financiële kant lijkt de laatste tijd aanleiding voor veel potentiële initiatieven om geen doorgang meer te vinden. Door de krapte op de grondmarkt lijkt veel secundair materiaal een positieve waarde te krijgen.

- Om toepassing van de gewenste klasse B en industrie en toepassing van arseenhoudende grond en baggerspecie mogelijk te maken is in veel gevallen een Nota bodembeheer nodig. Er kan echter vooraf niet gesteld worden dat een Nota bodembeheer ook altijd leidt tot de gewenste toepassing. De initiatiefnemer zal in dit geval een (voor)investering moeten plegen en risico's moeten nemen, zonder vooraf zekerheid te krijgen over de toepassingsmogelijkheden die vanuit het democratische proces worden vastgesteld. In paragraaf 6.3.2. wordt verder uitgebreid stilgestaan bij de effecten voor baggerwerken en projecten in dat kader vanuit Ruimte voor de Rivier en NURG, aangezien bij die projecten werk met werk wordt gemaakt, onder andere door vrijkomend materiaal opnieuw te gebruiken in diepe plassen.
- Monitoring van het oppervlaktewater in de uitvoeringsfase. Kosten geraamd op 10.000-20.000 euro per project per jaar. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat aanvullende analyses voor nutriënten en het uitvoeren van schudproeven vanuit acceptatievoorwaarden voor rekening komen van de ontdoener van het materiaal.
- Verwacht wordt dat de inzet van best beschikbare (uitvoerings)technieken zoals beschreven in de Bodemrichtlijn, niet tot grote extra kosten zal leiden. Veel initiatiefnemers hanteren al soortgelijke technieken.
- Door beoogde certificering van aannemers in de nabije toekomst vanuit de wens tot kwaliteitsborging wordt verwacht dat de aanneemkosten licht zullen stijgen. Dit is op dit moment nog moeilijk kwantificeerbaar en zal ook vanuit marktwerking worden bepaald of de extra kosten hiervan zichtbaar worden.

Op basis van bovenstaande benodigde inspanningen en effecten wordt voorspeld dat een beleidsmatig beoogde grotere bescherming van het milieu leidt tot minder hergebruik bij diepe plassen en hierdoor minder initiatieven tot herinrichting van diepe plassen.

Concreet wordt verwacht dat nieuwe initiatieven voor herinrichting van vrijliggende diepe plassen de komende tijd nauwelijks worden opgestart. Er spelen voor de initiatiefnemer van een herinrichting in eerste instantie twee factoren een prominente rol: onzekerheden rondom het aanvullend toetsingskader (nutriënten, uitloggedrag versus nieuwe poriewatertoets) en procesrisico's (inspraak e.d.). In paragraaf 6.3.2. zal blijken dat bij combinatieprojecten zoals Ruimte voor de Rivier aanvullende factoren ook een rol gaan spelen.

Conclusies

Een andere balans tussen bescherming en afzet van grond en bagger in de vorm van het voorgestelde beleid waarmee door aanpassing van bestaande normen meer bescherming wordt beoogd van grondwater en oppervlaktewater, heeft voor initiatiefnemers van herinrichtingen in diepe plassen grote effecten. Het gaat dan niet zozeer om de extra voorbereidings- en uitvoeringskosten die gemaakt moeten worden voor o.a. het inrichtingsplan (50.000-100.000 euro) en monitoring (10.000-20.000 euro/jaar), maar in beginsel met name om onzekerheden (ook met betrekking tot besluitvorming waterbeheerder rondom nota bodembeheer), risico's en inkomstenderving op de te accepteren en toe te passen grond en bagger noodzakelijk voor de realisatie van het project. Het vervangen van licht verontreinigde bagger B en industrie door schoon én nutriëntarm materiaal (bij gebrek aan voldoende klasse A en wonen) zal een zodanige kostenverhoging geven dat projecten financieel niet haalbaar blijken. Alleen in gevallen

dat er nog hogere kosten (bijv. schadeclaims bij veiligheidsprojecten) tegenover staan, zal initiatiefnemer genegen zijn om het risico te nemen. Verwacht wordt dan ook dat er alleen nieuwe initiatieven worden ondernomen voor herinrichtingen van diepe plassen met een publieke initiatiefnemer, zoals provincies en waterschappen. De negatieve financiële consequenties van het niet realiseren van nieuwe initiatieven voor herinrichting / gebiedsontwikkeling zijn complex: directe kosten voor eigenaren / initiatiefnemers (desinvesteringen, omzetschade) en nauwelijks te ramen maatschappelijke kosten in verband met stagnatie in de gebiedsontwikkeling. In onderstaande paragraaf wordt uitgebreider stilgestaan bij de effecten in het waterbeheer en combinatieprojecten waar vrijkomende bagger binnen een gebied wordt hergebruikt, zoals bij Ruimte voor de Rivier en NURG projecten.

6.3.2 Baggerwerkzaamheden en bestemmingen

Inleiding

Baggeren vindt vooral plaats vanwege scheepvaart, waterkwaliteit, veiligheid en de waterhuishouding; onderhoud van watergangen, rivierverruiming en daarmee direct het houden van droge voeten. Ook wordt gebaggerd ten behoeve van natuurontwikkeling. In de afgelopen decennia is veel minder gebaggerd dan noodzakelijk (TJS). Dit komt omdat aan de omgang met bagger steeds stringenter eisen zijn opgelegd terwijl de baggerbudgetten gelijk bleven. Per Euro kan tegenwoordig minder gebaggerd worden dan voorheen. Het Besluit bodemkwaliteit heeft vanaf 2008 als belangrijk doel gehad om de mogelijkheden voor de afzet van baggerspecie sterk te vergroten om op die manier de kosteneffectiviteit van baggerprojecten te vergroten.

Aantal ondernemingen

Ten behoeve van deze effectentoets is het voldoende geacht om uit te gaan van gegevens uit 2005. In Nederland zijn ongeveer 80 baggeraars actief. Het gaat zowel om grote als om kleine baggeraars. De omzet van de baggeraars in Nederland bedroeg de afgelopen jaren ongeveer 320 miljoen euro per jaar (bron BET 2005, VBKO, nu Vereniging Waterbouwers). De omzet buiten Nederland ligt veel hoger.

Hoeveelheid vrijkomende bagger

Bezien vanuit de nauwelijks aanwezige rol van diepe plassen voor de bestemming van zoute bagger, is er in deze effectentoets geen uitwerking gegeven aan zoute baggerspecie.

Zoete baggerspecie komt vrij bij werken uitgevoerd in opdracht van Rijkswaterstaat, DLG, waterschappen, gemeenten, provincies en overigen. In de navolgende tabellen staan de hoeveelheid vrijgekomen zoete bagger en de bestemming weergegeven in 2009, op basis de prognose in de Landelijke Waterbodempoging: bestandsopname 2007, rekening houdend met de kwaliteitsverschuiving in Bbk en bestemmingenverdeling (%) zoals voor het laatst geïventariseerd in 2006. De ruimere mogelijkheden van Bbk voor bepaalde toepassingsvormen in relatie tot storten zijn zo goed mogelijk via inschattingen doorvertaald, maar vormen slechts een indicatie.

Tabel 4: Hoeveelheid (m3) en bestemming van vrijkomende zoete bagger

Kwaliteit bagger	
Milieuhygienisch toepasbaar/verspreidbaar	11 mln
Milieuhygienisch niet toepasbaar	1,2 mln
Bestemmingen	
Direct toepassen	4 mln
Verspreiden	4 mln
Verwerken	0,5 mln
Tijdelijke opslag	1,0 mln
Zandmarkt	1,9 mln
Storten	0,8 mln

Door de beleidsverandering in 2008 is aangenomen dat er minder gestort zou gaan worden ten gunste van bepaalde toepassingsvormen, zoals herinrichting van diepe plassen. De informatie uit de praktijk lijkt dit ook aan te geven.

Impact aanvullend beleid

Effecten voor baggerwerkzaamheden zijn sterk gerelateerd aan de effecten voor bestemmingen van de vrijkomende baggerspecie. Vanuit studies die in het kader van het Tienjarensenario waterbodembodem zijn uitgevoerd is bekend dat bij gelijkblijvende budgetten voor het waterbeheer de bestemming van baggerspecie een prominente rol vervult. Een dure bestemmingsoptie leidt dan immers tot de uitvoering van minder baggerwerk. Vanuit een beoogde kostenbesparing en reductie van CO₂, zijn bestemmingen noodzakelijk die lokaal/regionaal voor handen zijn en een flexibele logistiek kennen. De toepassing in diepe plassen, mede met als doel om natuur te ontwikkelen, is een optie die in beginsel zeer hoog scoort bij toetsing aan deze randvoorwaarden, het is feitelijk de enige regionale toepassing waar bagger in grote hoeveelheden direct nat nuttig kan worden toegepast. De mogelijkheid tot verantwoorde generieke toepassing bij herinrichting van diepe plassen was juist bij introductie van het Bbk een welkome oplossing om grootschalige programma's, zoals Ruimte voor de rivier, binnen de beoogde planning te realiseren.

Het Bbk heeft de herontwikkeling van diepe plassen de laatste jaren een vlucht laten nemen getuige het feit dat er nu circa 40 projecten in uitvoering zijn. In paragraaf 6.3.1. is reeds ingegaan op de effecten voor initiatiefnemers en de rol van de Nota bodembeheer hierbij om herinrichtingsprojecten te kunnen realiseren. Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat het effect van het aanvullend beleid op de baggerwerkzaamheden in de nabije toekomst, als de bestaande initiatieven minder capaciteit krijgen, voor een groot deel wordt bepaald door de mate van invulling van het gebiedsspecifiek beleid in de praktijk en de termijn waarin dit plaatsvindt. Vanuit de combinatie van baggerwerk en bestemming, zoals bij Ruimte voor de rivieren, speelt, als uitbreiding van de factoren genoemd in 6.3.1, hierbij vier factoren een prominente rol: onzekerheden rondom het aanvullend toetsingskader (nutriënten, uitlooggedrag), procesrisico's (inspraak e.d.), beschikbare proceduretijd en beperkte aanwezigheid + hogere kosten van alternatieven. Zoals bij de varianten benoemd geeft de handreiking op dit moment bij waterbeheerders en grondbranche op grond van genoemde factoren het gevoel dat een Nota bodembeheer naar verwachting incidenteel zal worden opgesteld. Extra aandachtspunt hierbij is dat vooraf ook niet kan worden ingeschat dat een Nota bodembeheer leidt tot de gewenste toepassing. Dit heeft een groot effect op de bestemming van niet-verspreidbare baggerspecie. De hierboven beschreven factoren, met nadruk op proceduretijd bij NURG en RvR projecten, zetten de water- en natuurbeheerder aan tot het maken van lastige keuzes en stimuleren de waterbeheerder tot het zoeken naar bekende alternatieven om binnen het gegeven budget en planning de baggerwerkzaamheden uit te kunnen voeren.

Toelichting en detaillering:

Op basis van hierboven genoemde factoren wordt verwacht dat de komende tijd in beperkte mate nieuwe initiatieven voor herinrichting van diepe plassen worden gerealiseerd waar de toepassing van vrijgekomen bagger klasse B plaats kan vinden. Dit naast de baggerspecie die op basis van gestelde eisen voor nutriënten mogelijk niet toepasbaar is. De stap om gebiedspecifiek beleid te gaan maken blijkt groot, veel groter dan momenteel met succes op de landbodems door gemeenten plaatsvindt. Dit ook vanwege de complexiteit van de afwegingen die gemaakt moeten worden. Dat geldt voor zowel vrijliggende als niet-vrijliggende plassen.

Het niet kunnen toepassen van klasse B baggerspecie heeft zijn weerslag op de lichtere kwaliteiten, voor zover deze fysiek niet direct verspreidbaar zijn. Vaak worden bij herinrichtingen van diepe plassen namelijk verschillende kwaliteiten gebruikt. Aangezien de beschikbare hoeveelheden bagger klasse A en grond AW / Wonen volgens inschatting van grondbranche en waterbeheerders onvoldoende zijn om grootschalige herinrichting binnen 10 jaar te realiseren, betekent dit dat naast klasse A ook klasse B nodig is om een werk te kunnen maken. Indien

realisatie binnen 10 jaar niet kan plaatsvinden, zal naast klasse B ook niet verspreidbare klasse A een alternatieve bestemming moet vinden.

Alternatieven voor nieuwe toepassing in diepe plassen:

- Alternatieve toepassing voor bagger klasse B is mogelijk in bestaande, veelal grote private projecten binnen en buiten het rivierengebied (circa 40 lopende initiatieven). De beschikbare capaciteit van bestaande private projecten lijkt voorlopig voldoende, ook rekening houdend met de hoeveelheden van de klasse A en wonen die door het niet doorgaan van initiatieven een andere nuttige toepassing moet krijgen. De kosten, inclusief transport, zijn naar verwachting echter hoger dan die van toepassing in regionale diepe plassen (afhankelijk van het middel van transport, de gehanteerde acceptatievoorwaarden en de transportafstand (20 – 50 % hoger).
- Andere alternatieve toepassingen voor bagger (klasse B) zijn: (1) op de kant zetten (veelal niet mogelijk qua hoeveelheid, ruimtebeslag en kwaliteit ondergrond), (2) ontwateren en vervolgens toepassen (knelpunten daarbij zijn onvoldoende vergunde en erkende capaciteit van ontwateringdepots, beperkte afzetmogelijkheden voor de ontwaterde specie (civieltechnische eigenschappen) en de capaciteit om in korte tijd grote hoeveelheden baggerspecie te kunnen ontwateren. Daarnaast wordt verwacht dat de druk toeneemt om meer gebruik te gaan maken van lokale tijdelijke baggerdepots, waarvan in de praktijk blijkt dat hiervoor vaak slechts beperkte ruimtelijke mogelijkheden zijn en waarbij de wijze van omgaan met de regels vanuit Bbk en Activiteitenbesluit een punt van aandacht is. De kosten voor ontwateren en afzetten van de ontwaterde specie, inclusief transportkosten zijn aanmerkelijk hoger dan bij toepassing in diepe plassen (200 – 300 % hoger), waar baggerspecie direct nat kan worden toegepast.
- Rechtstreekse toepassing van (natte) bagger klasse B in grootschalige droge toepassingen. Deze optie is vaak niet realistisch vanwege o.a. de slechte civieltechnische eigenschappen en de projectplanning van die grootschalige werken. Diepe plassen boden op het vlak van logistiek dan ook veel voordelen.
- Bestaande baggerspeciéstortplaatsen. De 'vlucht' terug naar de bekende baggerspeciéstortlocaties is bemoeilijkt. In lijn met de mogelijkheden van Bbk hebben enkele (Rijks)baggerdepots sinds de inwerkingtreding van Bbk de acceptatievoorwaarden zo aangepast dat storten van volgens Bbk herbruikbare baggerspecie, zoals klasse B, niet vanzelfsprekend is.

Indien alternatieven ontoereikend zijn (beschikbaarheid, kosten) zal de druk op het maken van gebiedsspecifiek beleid of het vanwege veiligheidsbelang toch openstellen van Rijksdepots toenemen, met als consequentie dat als gevolg van langere proceduretijden projecten mogelijk niet kunnen voldoen aan beoogde plannings in het waterbeheer.

Kosteneffecten waterbeheer waterschappen (bestemming: vrijliggende plassen)

De effecten voor de stroom baggerspecie die gaat naar vrijliggende plassen is als volgt ingeschat. Op dit moment wordt er jaarlijks ongeveer 600.000-800.000 ton baggerspecie klasse B toegepast in vrijliggende diepe plassen. Vanuit de aannames in paragraaf 6.2 gesteld zal hiervan 25% daadwerkelijk nog kunnen worden toegepast in het geval dat men volledig is aangewezen op de toepassing in nieuwe initiatieven. Dit betekent dat jaarlijks 450.000-600.000 ton baggerspecie klasse B een andere bestemming moet vinden dan een regionale toepassing conform Bbk. Op basis van het kostenverschil van ongeveer 12 euro per m3 tussen toepassen in

een regionale diepe plas en afvoeren naar elders (stortplaats of verwerker) is de schatting dat de meerkosten circa 3,6-4,8 miljoen euro per jaar bedragen te laste van de waterschappen. De extra kosten voor afvoer van (fysiek) niet verspreidbare schone of licht verontreinigde baggerspecie die beoogd was voor toepassing in diepe plassen, maar niet voldoet aan de normen voor nutriënten, zijn op dit moment niet in te schatten.

Kosteneffecten waterbeheer Rijkswaterstaat/DLG (bestemming: niet-vrijliggende plassen)
Volgens opgaaf van DLG is er alleen al in de uiterwaarden naar schatting 2,2 miljoen m³ baggerspecie aanwezig die arseenhoudend is. Rijkswaterstaat verwacht dat deze hoeveelheid voor alle NURG/Ruimte voor Rivierprojecten ongeveer 4 miljoen m³ bedraagt. Conceptversies van de handreiking hebben varianten geschetst die verregaande consequenties zouden hebben op de uitvoering van deze projecten. Niet alleen kostentechnisch, maar ook planningsmatig. DLG en Rijkswaterstaat hebben op basis van conceptversies van de handreiking ingeschat dat er vanwege opstellen van gebiedsspecifiek beleid ernstige vertraging ontstaat in de uitvoering van veiligheidsprojecten in het rivierengebied. Het verleden heeft namelijk aangegeven dat gebiedsspecifieke beleid maken voor het rivierengebied (ABR/ABM) en specifieke WM- en WVO-vergunningen voor vergunde diepe plassen veel inspanning vraagt en risico's met zich meebrengt vanwege lange proceduretijden door bezwaarprocedures e.d. Op basis van de definitieve versie van de handreiking wordt ingeschat dat de eerder berekende kostenstijging van 52-96 miljoen euro voor het rivierengebied niet meer van toepassing is. Dit kosteneffect werd met name toegeschreven aan de strengere generieke eisen voor arseen, die vanuit de definitieve handreiking niet meer van toepassing zijn op oppervlaktewaterlichamen in beheer bij het Rijk.

Baggeraars/aannemers

Verwacht wordt dat door de hogere kosten van alternatieve toepassing voor bagger klasse B minder baggerwerk zal worden uitgevoerd, aangezien waterbeheerders en gemeenten vaste budgetten hebben voor onderhoud en aanleg. Dit heeft directe negatieve (omzet)gevolgen voor de betreffende bedrijven die deze baggerwerkzaamheden uitvoeren. Het in de BET 2005 beschreven optimisme over omzetsijging voor baggeraars en verwerkers ten gunste van stortplaatsen wordt aangepast. De omzetsijging van (slechts) 0,2%, overeenkomend met 0,77 miljoen euro die in 2005 is berekend, zal door de aanpassing van het beleid teniet worden gedaan. De omzetsijging van bestaande stortplaatsen zal door de aanvulling van het beleid echter minder negatief uitvallen dan de in 2005 geprognosticeerde 3 miljoen euro, mits de acceptatiecriteria ruimte bieden voor herbruikbare baggerspecie.

Conclusie

Het aanvullend beleid voor toepassing van grond en baggerspecie in diepe plassen beoogt een grotere mate van bescherming van het milieu ten opzichte van de bestaande regels in Bbk door de bestaande normen voor bodem- en baggerkwaliteit aan te scherpen. Dit aanvullende beleid heeft echter een negatieve doorwerking op de baggeropgave en daaraan gekoppelde CO₂ uitstoot. De mogelijkheid tot toepassing in diepe plassen gaf juist vanuit Bbk een impuls aan benodigd (achterstallig) baggerwerk, omdat het een regionale en kosteneffectieve bestemming betreft.

Voor waterschappen, gemeenten en provincies geldt dat zolang lopende regionale initiatieven en bestaande baggerstortplaatsen nog voldoende capaciteit hebben, de effecten nog betrekkelijk klein zijn. Zodra de regionale capaciteit terugloopt, zullen door de waterschappen hogere kosten moeten worden gemaakt voor het bestemmen van de bagger klasse B, alsmede een deel van de klasse A die door het niet doorgaan van herinrichtingen ook een andere bestemming, veelal na een ontwateringsstap, moeten vinden. De resultaten laten zien dat het gaat om circa 450.000-600.000 ton bagger klasse B en een nog onbekende hoeveelheid klasse A, die in die situatie jaarlijks een alternatieve bestemming moet krijgen, ervan uitgaande dat de baggerwerkzaamheden op hetzelfde peil blijven als nu. Door het aanvullend beleid in combinatie met terugloop van bestaande capaciteit, wordt op termijn echter stagnatie verwacht van het baggerwerk van zowel klasse A als B. Het is nog onduidelijk of er in de nabije toekomst mogelijk

door kwaliteitsverbetering van het watersysteem minder aanbod aan klasse B komt en of er door de nieuwe wijze van omgaan met waterbodems vanuit de waterwet minder klasse B zal worden gebaggerd. Aangezien nagenoeg alle regionale baggeractiviteiten in Nederland worden uitgevoerd in opdracht van de waterschappen, gemeenten en provincies, zullen de extra lasten (onderschatting, aangezien alleen nog berekend op basis van klasse B) van 3,6-4,8 miljoen euro per jaar voortkomend uit de extra kosten van andere bestemmingen als gevolg van baggeractiviteiten door bedrijven worden doorberekend aan de regionale waterbeheerder. Voor beheerders in het rivierengebied (RWS, DLG) geldt dat het van kracht worden van de circulaire en de nu voorloppende handreiking, d.d. 1 november 2010 niet leidt tot grote kostenverhoging.

6.3.3 Bevoegd gezag

Inleiding

De waterbeheerder (waterschap/Rijkswaterstaat) is bevoegd gezag voor het toepassen van grond en bagger in een diepe plas.

Impact aanvullend beleid

Conform het Besluit bodemkwaliteit heeft het bevoegd gezag een aantal taken. In hoofdstuk 4, paragraaf 4.2.2. en 4.3.6, wordt uitvoerig ingegaan op de aanvullende taken die volgen uit circulaire en handreiking diepe plassen.

De te verwachten kosten voor het bevoegd gezag zijn per aspect in onderstaand overzicht geraamd op basis van recente ervaringen met ondermeer het opstellen en vaststellen van locatiespecifiek beleid en nota bodembeheer bij waterbeheerders.

Tabel 5: Potentiële kosten bevoegd gezag

Onderdeel	Meerkosten/uren
Sturingsaspecten	P.M.
Extra uren beoordeling en overleg inrichtingsplan	Vergunningverlening: 40 uur (2.500 euro) Beleid en ecologie: 40 uur (2.500 euro) Aanvullende kosten monsternamen: 3.000 euro
Opstellen nota bodembeheer (inclusief conform Bbk verplichte bodemverwachtingenkaart), voorbereiden besluitvorming en reactienota na inspraak	Externe kosten: 30.000 euro Interne uren: 200 (12.500 euro)
Opstellen toezichtsplan	40 uur (2.400 euro)
Toezicht (uitvoeringsperiode 10 jaar)	1/3 van totaal 1700 uur is 600 uur (30.000 euro) Kosten controle-keuringen grond en bagger: 30.000 euro Kosten controle bemonsteringen water: 10.000 euro
Totaal per project	112.900 euro*

* naast kosten opstellen inrichtingsplan en monitoring: zie initiatiefnemers. Indien overheid ook initiatiefnemer is, dan komen deze kosten ook voor haar rekening en dienen hieraan toegevoegd te worden.

Conclusie

Het bevoegd gezag is per project ongeveer 11.000 euro per jaar (op basis van looptijd van 10 jaar) *meer* kwijt als gevolg van het aanvullend beleid, waarvan relatief groot deel in het eerste jaar moet worden geïnvesteerd als onderdeel van de planvorming. Dit nog los van de inspanning die gevraagd wordt vanuit een betere sturing op de herinrichting van diepe plassen, die vanuit de handreiking gestimuleerd wordt.

Als bevoegd gezag teven initiatiefnemer is dan dienen de kosten geraamd in paragraaf 6.3.1 hier bij opgeteld te worden. Hetzelfde geldt voor de extra onderzoekskosten per m3 baggerspecie

indien bevoegd gezag tevens ontdoener is van baggerspecie die in deze of andere diepe plas wordt toegepast, zoals geschetst in paragraaf 6.3.2.

6.3.4 Zandwinning

Inleiding

De zandwinning is als branche betrokken bij deze effectentoets vanwege de (verplichte) oplevering van een diepe plas na winning van grondstoffen. Dit soort locaties dienen tegenwoordig na het beëindigen van de winning opgeleverd te worden in de staat die aansluit bij het beoogde toekomstige gebruik. Hierbij wordt mogelijk grond en baggerspecie gebruikt.

Aantal ondernemingen

In Nederland zijn circa 45 ophoogzandwinners actief. Voorts zijn er enkele tientallen industriezandwinners in Nederland. In totaal gaat het om ongeveer 75 bedrijven.

Impact aanvullend beleid

De branche geeft aan dat, in tegenstelling tot de praktijk in het verleden, bij de zandwinningen die momenteel in exploitatie zijn, al tijdens de uitvoering van de winning rekening gehouden wordt met de toekomstige inrichting en gebruik. In een aantal gevallen betekent dit, dat in het kader van inrichting als bijvoorbeeld natuurgebied, er grond van elders wordt ingezet om bijvoorbeeld eilanden en oeverzones gestalte te geven. Dit gebeurt enerzijds met aanwezig materiaal van binnen de begrenzing van de put, hetgeen niet onder de circulaire en handreiking valt. In andere gevallen wordt grond of baggerspecie van buiten de winning aangevoerd. De handreiking diepe plassen schetst, op basis van overleggen met bewonersgroepen, de maatschappelijke wens om juist lopende winningen in een gebied te gebruiken voor toepassing van vrijkomend secundair materiaal, om hiermee gebieden te ontzien waar geen hinder gevende activiteiten meer zijn. Deze oplossing lijkt in lijn met de moderne wijze van handelen bij winningen, dus weinig soelaas te bieden om andere plassen actief te ontzien van hinder. Het is nog onbekend hoe overheden hier vanuit het ruimtelijke beleid of grondstoffen- dan wel ontgrondingenbeleid mee omgaan in de toekomst. Het is echter denkbaar dat bestaande Wm vergunningen moeten worden aangepast. Vanuit de huidige praktijk wordt vooralsnog de impact van het aanvullend beleid onderkend maar nog niet kwantificeerbaar geacht.

Conclusie

Ten aanzien van de verplichting tot het herinrichten van de plas, kan geconcludeerd worden dat het aanvullend beleid voor een deel van de ondernemingen een verhoging van de kosten geeft.

6.3.5 Grond- Weg- en Waterbouw (GWW)

Inleiding

De toepassing in diepe plassen is één van de toepassingsmogelijkheden voor **grond** die vrijkomt bij de grond- weg- en waterbouw (gww). De grond- weg- en waterbouw genereert een aanzienlijk deel de totale hoeveelheid hergebruiksgrond die naar deze bestemming gaat (naar schatting 30% hoeveelheid toegepast in diepe plassen). Bij de toepassing in diepe plassen voeren met name gww-aannemers en loonwerkers dit grondverzet uit. Op dit moment wordt een deel van de grond nog vanuit het Bouwstoffenbesluit toegepast in diepe plassen.

Aantal ondernemingen

Ten behoeve van deze effectentoets is het voldoende geacht om uit te gaan van gegevens uit 2005. Volgens het SIRA rapport uit 2003 zijn er 1720 grondverzetbedrijven². Actualisering van deze cijfers voor 2005 levert een getal van 1720 grondverzetbedrijven op³. In de

² Cijfers op basis van Standaard Bedrijven Indeling '93, categorie 45112 (CBS 1 januari 2002).

³ Geactualiseerde nulsituatie SIRA 01-01-2005: op basis van Standaard Bedrijven Indeling '93, categorie 45112 (CBS 1 januari 2005).

bedrijfseffectenrapportage van Kwalibo⁴ wordt het aantal grondverzetbedrijven geschat op 650 (500 leden van VIANED + 25% overige bedrijven op deze markt). Het aantal loonbedrijven dat zich met grondverzet bezighoudt wordt geschat op 1000⁵.

Het totale aantal bedrijven (aannemers + loonbedrijven) komt hiermee op $1000 + 650 = 1650$. De twee schattingen komen dus goed overeen.

Hoeveelheid vrijkomende grond

Er is alleen indicatieve informatie over hoeveel ton grond die jaarlijks wordt verzet en hoeveel hiervan in diepe plassen wordt toegepast. Schattingen in hoofdstuk 5 schetsen een percentage van 30% van een totale hoeveelheid. Dat zou neerkomen op tussen de 3,5 miljoen ton (indicatie SGUG) en 11,5 miljoen ton (op basis van meldsysteem gemeld). Grond die wordt toegepast moet direct (bij overgangsrecht) of indirect (via meldsysteem Bbk) worden gemeld bij het bevoegd gezag. Het meldgedrag van grondtoepassingen blijkt uit monitoringsgegevens niet in lijn met het werkelijke grondverzet. Sinds inwerkingtreding van Bbk is er een centraal meldsysteem, maar dit systeem geeft geen inzicht in daadwerkelijk toegepaste hoeveelheden en beperkt inzicht in de hoeveelheden die worden toegepast in diepe plassen, omdat het type toepassing niet gemeld wordt. Op basis van het meldsysteem Bbk is er in 2009 circa 3,5 miljoen ton grond en bagger gemeld voor toepassing in een grootschalige bodemtoepassing in oppervlaktewater. Een onbekend deel hiervan betreffen toepassingen in diepe plassen. Naar schatting van de SGUG is daarvan 750.000 ton grond daadwerkelijk in 2009 in het kader van Bbk toegepast en betrokken op totale hoeveelheden (BsB, Wm, Bbk) ongeveer 1 miljoen ton grond. Het aandeel klasse industriegrond zal naar schatting 300.000-400.000 ton op jaarbasis zijn (circa 12% van totaal). Op basis van het zicht van de SGUG op bepaalde rivierverruimingsprojecten en informatie vanuit Rijkswaterstaat over de niet-vrijliggende plassen, zal de schatting van de SGUG voor 2009 voor toegepaste grond redelijk overeenkomen met de werkelijke hoeveelheden.

Impact aanvullend beleid

De verwachting is dat er weinig of licht negatieve effecten optreden voor GWW aannemers, als gevolg van het aanvullende beleidskader.

Gefocust op de toepassing van grond in deze paragraaf, is de verwachting dat er in de praktijk door het aanvullend beleid generiek nauwelijks nieuwe initiatieven voor herinrichting van diepe plassen worden gerealiseerd waar de toepassing van grond klasse industrie plaatsvindt. Dat geldt met name voor de vrijliggende plassen. In voorgaande paragrafen 6.3.1 en 6.3.2 wordt hier uitvoerig op ingegaan.

Alternatieve toepassing van grond klasse Industrie of grond die niet voldoet aan de normen voor nutriënten is mogelijk in grootschalige droge toepassingen. Vanwege de slechtere civieltechnische eigenschappen (vochtgehalte, organisch stofgehalte) is een belangrijk deel van de grond klasse Industrie die onder het Bbk in diepe plassen wordt toegepast, niet zonder meer bruikbaar in constructieve droge toepassingen. De bestaande opnamecapaciteit van droge toepassingen voor klasse Industrie is beperkt en sterk regionaal gebonden. De haalbaarheid van nieuwe droge projecten voor de klasse Industrie is afhankelijk van ruimtelijke plannen en realisatie daarvan. De realisatietermijn van droge toepassingen is meestal korter dan die van het herinrichten van diepe plassen. De kosten van droge toepassing, inclusief transport, zijn naar verwachting gelijk of licht hoger dan die van toepassing in diepe plassen (0 – 50 %).

De omzet van partijen binnen de GWW-sector is echter ook zeer afhankelijk van de consequenties die het aanvullend beleid heeft voor de overheid die veelal opdrachtgever / ontdoener is van de grond.

Bezien vanuit bovenstaande beschouwing inzake de geschatte consequenties voor nieuwe projecten, verwacht de branche dat de doorlooptijd voor het op- en vaststellen van een beoordelingsrichtlijn (BRL), die het volledige proces van de uitvoering van herinrichting van diepe plassen omvat, aanzienlijk en kostbaar zal zijn. Het tot stand brengen van zo'n beoordelingsrichtlijn met wettelijke erkenning van gecertificeerde bedrijven op basis van Kwalibo, is naar de mening van de branche dan ook niet realistisch.

⁴ BET Kwalibo, 26 maart 2004.

⁵ BET Kwalibo, 26 maart 2004, schatting afkomstig van branchevereniging van loonwerkersbedrijven CUMELA.

Administratieve lasten

Een groot gedeelte van het grondverzet wordt direct of indirect in opdracht van de overheid gedaan. De administratieve lasten voortkomend uit deze opdrachten worden doorberekend aan de overheid en worden daarom in deze rapportage niet meegerekend als administratieve lasten voor het bedrijfsleven. Dit neemt natuurlijk niet weg dat er nadrukkelijk sprake is van toename van administratieve lasten: opstellen van specifieke bodembeheerplannen en toezichtplannen, beoordelen van inrichtingsplannen, enz. Uitvoerende overheden als gemeenten en waterschappen krijgen te maken met hogere kosten als zij (mede)initiatiefnemers zijn.

Conclusie

De te verwachten effecten voor loonwerkers en gww-aannemers zullen neutraal tot licht negatief zijn. Partijen grond krijgen een andere bestemming en gezien de huidige economische omstandigheden zullen opdrachtgevers nog actiever zoeken naar andere mogelijkheden in de regio, mogelijk zelfs het gebiedsspecifiek beleid Bbk (met bodemkwaliteitskaarten) voor droge toepassingen te verruimen en dat daarmee grondstromen minder transparant en navolgbaar zijn. De effecten daarvan zijn op korte termijn omzetverlies voor bedrijven.

Door een afname van mogelijkheden om grond directer af te zetten als bodem wordt er wel meer transport voorzien. Het is echter maar de vraag vanuit de aanbodzijde van de overheid als ondoener of dit effect daadwerkelijk plaatsvindt en een omzetstijging geeft bij bepaalde onderdelen van de GWW-sector. De effecten zijn moeilijk te kwantificeren.

De branche zet vraagtekens bij het op dit moment al inzetten op een beoordelingsrichtlijn voor het volledige proces van uitvoering van de verondieping, zoals de werkgroep beoogd, vanwege de consequenties die het aanvullend beleid heeft op het grondverzet richting diepe plassen. Zodra er een eenvoudiger (generiek) kader met minder consequenties ligt die meer toepassing van klasse B en industrie makkelijker maakt, zal dit wel door marktpartijen worden benut.

6.3.6 Keuring van grond en baggerspecie

Inleiding

In het algemeen worden bodemonderzoeken, maar vaak ook partijkeuringen, uitgevoerd door milieuadviesbureaus. De monsters worden vervolgens voor onderzoek naar een laboratorium gestuurd.

Impact van aanvullend beleid

De handreiking geeft aan dat in ieder geval bij toepassing in vrijliggende plassen aanvullende informatie noodzakelijk is over nutriënten. Bij toepassing in niet-vrijliggende plassen is dit afhankelijk van eisen van de waterkwaliteitsbeheerder. Bij de berekeningen laten we deze buiten beschouwing, omdat verwacht wordt dat dit voor niet-vrijliggende plassen beperkt zal zijn.

Hoofdstuk 5 schetst dat naar schatting 2 - 3,5 miljoen ton grond en baggerspecie jaarlijks wordt toegepast in vrijliggende plassen. De afvaardiging van de werkgroep diepe plassen die deze effectentoets heeft opgesteld verwacht echter op basis van de praktijk, waarin bestemmingen in het voortraject nog niet bekend zijn, dat er een grotere hoeveelheid grond en baggerspecie op de aanvullende parameters zal worden onderzocht dan daadwerkelijk zal worden toegepast in diepe plassen. Op basis van landelijke Waterbodempogave 2007 wordt verwacht dat in ieder geval het deel van de baggerspecie dat fysiek of milieuhygiënisch vermoedelijk niet kan worden verspreid op land zal worden onderzocht. Op basis van peiljaar 2006 en geschetste prognose 2009 betreft dit circa 60% van de gebaggerde hoeveelheden van waterschappen, gemeenten en provincies, resulterend in 3,8 miljoen m3 baggerspecie. Met betrekking tot de toepassing van grond in diepe plassen, wordt aangenomen dat alleen de partijen die daadwerkelijk worden toegepast een aanvullende keuring ondergaan. Conform de kentallen uit hoofdstuk 5 betreft dit 30% van de gemelde 11,5 mln. ton, resulterend in 3,5 mln. ton. In totaal zal jaarlijks 7,3 mln. ton grond en baggerspecie moeten worden onderzocht. Een veelvoud van daadwerkelijk toegepaste hoeveelheden in vrijliggende plassen. Op basis van onderzoeksprotocollen wordt ingeschat dat hiermee minimaal 2000 analyses extra gemoeid zijn op sulfaat, fosfaat en ijzer.

In paragraaf 6.3.2 is berekend dat er op dit moment jaarlijks ongeveer 600.000-800.000 ton baggerspecie klasse B wordt toegepast in vrijliggende diepe plassen en beredeneerd dat 25% hiervan op grond van het aangepaste beleid nog zal worden toegepast in diepe plassen. Dit betekent dat 150.000-200.000 ton baggerspecie op basis van de handreiking in aanmerking komt voor een aanvullende schudproef. Bij de 75% die een andere bestemming moet vinden, zal ook een deel aanvullend onderzoek moeten ondergaan voor toepassing in grootschalige toepassingen op de landbodem of elders in watersystemen. Uitgaande van 300.000 ton, betreffen dit circa 80 (schud)proeven per jaar, uitgaande van partijen van gemiddeld 7.500 ton. Met betrekking tot de niet-vrijliggende plassen wordt vanuit de ruimte die het generieke kader biedt voor toepassing van klasse B vooralsnog verwacht dat de inzet van poriewatermetingen gering zal zijn en afhankelijk van de invulling van de normen in de Nota bodembeheer mogelijk pas een rol gaan spelen met betrekking tot arseen. Vanwege deze onzekere invulling is op dit moment geen raming van kosten gemaakt hiervoor.

Aantal adviesbureaus en laboratoria

Adviesbureaus

Op basis van de BET 2005 zijn op bodemgebied 22 grotere adviesbureaus actief in de markt die zijn aangesloten bij de Vereniging Kwaliteit Bodembeheer (VKB). Deze 22 bedrijven omvatten circa 75% van het marktvolume. Door de branchevereniging wordt ingeschat dat ongeveer 150 kleinere bureaus zich eveneens bezighouden met verschillende, veelal specialistische aspecten van advies op bodemgebied. In totaal levert dat een markt op van circa 200 bureaus⁶. Ruim 30 kleinere adviesbureaus zijn aangesloten bij de Vereniging van Milieuadviesbureaus (VVMA).

Laboratoria

De BET 2005 schetst dat er zeven commerciële laboratoria die van het totale grond en baggerverzet 90% van de markt bedienen. Daarnaast zijn er nog enkele (inschatting: vijf tot tien) kleine laboratoria. De in de Bedrijfseffectentoets van 2005 niet betrokken waterschapslaboratoria worden gezien het accent op baggerspecie en (deels) verplichte winkelnering van waterschappen in deze effectentoets wel betrokken.

Effecten voor het bedrijfsleven

De handreiking resulteert in een toename van het laboratoriumwerk op het gebied van nutriënten en aanvullende (schud)proeven. Op basis van informatie van Fenelab en waterschapslaboratoria worden de kosten voor de aanvullende analyses op nutriënten geraamd op ongeveer 110-200 euro, voor schudproeven op 200 euro ex. BTW en analyse uitloogwater. Dit resulteert in een omzet voor de commerciële en waterschapslaboratoria van circa 250.000-400.000 euro per jaar. (2 eurocent / ton grond of baggerspecie)

Conclusie

De extra kosten voor het bedrijfsleven gemoeid met de aanvullende analyses, zal 1:1 worden doorberekend naar de opdrachtgever, veelal een overheidspartij. De geschetste extra omzet voor laboratoria en adviesbureaus komt dan in de meeste gevallen voor rekening van de waterschappen en in mindere mate de gemeenten en provincies. De verwachte meerkosten voor de overheid bedragen 200.000-400.000 euro op jaarbasis, resulterend in 0,02 euro per ton grond of baggerspecie.

6.3.7 Reiniging van grond en bagger

Aantal ondernemingen

Bij de branchevereniging voor grondreinigers (NVPG) zijn tien bedrijven aangesloten met gemiddeld ongeveer twee vestigingen. Al deze grondreinigers zijn onderdeel van een grotere onderneming met horizontale en verticale integratie in de bedrijfskolom, zoals bouwondernemingen of grote recyclingbedrijven. Onder deze leden zijn bij de onderdelen

⁶ Bron: Eindrapportage Financiële gevolgen van de Kwalibo-wetgeving voor bedrijven en overheidsorganisaties. Utrecht, 26 maart 2004.

grondbewerking/ reiniging circa 320 personen werkzaam (voorts ongeveer 170 personen werkzaam in de bodemsanering). Het landelijke dekkingspercentage van de NVPG-leden en de participaties tezamen bedraagt hiermee voor thermische reiniging 100 %, voor extractieve reiniging ca. 95 % en voor biologische reiniging ca. 80 %⁷. In totaal zijn er in Nederland dertien ondernemingen, die in totaal ongeveer 450 personen in dienst hebben in het onderdeel grondreiniging⁸.

Impact aanvullend beleid en conclusie

Op grond van de analyse in 6.3.2. en 6.3.3. wordt de impact voor de grondreinigingsmarkt in positieve zin beperkt geacht. In voor deze branche meest gunstigste geval zal er met name meer verwerking en reiniging van baggerspecie plaats gaan vinden.

6.3.8 Grondbanken / grondbranches

Inleiding

De meeste grond wordt in diepe plassen toegepast via tussenkomst van grondbanken en -depots, die de grond en bagger op basis van de aangeleverde gegevens wel of niet laat keuren alvorens te leveren aan de initiatiefnemer. In een aantal gevallen zijn grondbanken nauw betrokken bij de realisatie van herinrichtingen in diepe plassen en nemen soms tijdelijk het initiatief over als het om particuliere organisaties gaat.

Aantal ondernemingen

Tien [2009] grondbanken zijn aangesloten bij de Brancheorganisatie Grondbanken (BOG). Deze grondbanken bedienen ongeveer 80% van de markt van lichtverontreinigde grond. Er zijn ongeveer 20 grondbanken in Nederland (bedrijfseffectentoets-rapport van Kwalibo, maart 2004).

Hoeveelheid grond via grondbanken

In 2009 is via de grondbanken aangesloten bij de BOG samen met bedrijven in de SGUG, in totaal 3,5 miljoen ton grond en baggerspecie in diepe plassen toegepast. Veel grond en bagger die via de GWW-sector (6.3.2.) en voor toepassing van bagger (excl. verspreiden) (6.3.3) een nieuwe bestemming krijgt, wordt verzorgd door grondbanken en bedrijven uit de grondbranche.

Impact aanvullend beleid

Grondbanken / grondbranches verwachten belangrijkste consequenties voor met name vrijliggende diepe plassen.

De grondbanken verwachten dat er door het aanvullend beleid generiek nauwelijks **nieuwe initiatieven** voor herinrichting van diepe plassen worden gerealiseerd. Dat geldt met name voor de vrijliggende plassen. De strengere voorwaarden aan de toepassing van bagger klasse B en grond klasse Industrie maken de haalbaarheid van nieuwe initiatieven nagenoeg onmogelijk: de beschikbare hoeveelheden bagger klasse A en grond AW / Wonen zijn onvoldoende om grootschalige herinrichting binnen 10 jaar te realiseren en deze kwaliteiten leveren een onvoldoende financiële bijdrage. Daarnaast zijn de hoge voorbereidingskosten van nieuwe initiatieven voor herinrichting in relatie tot de onzekerheid over uiteindelijke realisatie belemmerend. Gebieds- c.q. locatiespecifieke situaties kunnen wel tot realisatie leiden. Voorwaarden daarvoor zijn een zorgvuldige voorbereiding en – in ieder geval voor bagger klasse B en grond klasse Industrie – een Nota bodembeheer. Vanuit de branche wordt verwacht dat een Nota bodembeheer alleen zeer incidenteel wordt opgesteld door het bevoegde gezag, wat negatieve consequenties heeft voor de realisatie van projecten.

Er wordt verwacht dat de financiële haalbaarheid van herinrichtingsprojecten van diepe plassen projecten die grotendeels worden gerealiseerd met baggerspecie en grond zal afnemen door een toename van de waarde van de benodigde grond (hogere kosten). Verwacht wordt dat hierdoor een aantal grootschalige toepassingen in diepe plassen die gepland staat, niet meer wordt

⁷ Deze percentages worden onderschreven door Bodem+, onderdeel van SenterNovem.

⁸ inschatting NVPG.

gerealiseerd, waardoor beoogde doelen in het gebied niet worden gehaald. De gevolgen van het aanvullend beleid voor grondbanken waar het baggerspecie betreft zullen nauwelijks verschillen met voorheen, aangezien grondbanken toch al een rol hadden in de afzet van bagger die niet direct verspreidbaar is. Uiteraard zijn er wel directe gevolgen wanneer er minder baggerwerk zou worden uitgevoerd als gevolg van het nieuwe beleid.

De gemiddeld de werkgelegenheid bij grondbanken / grondbranches zal weinig veranderen door het nieuwe beleid. Men verwacht wel meer inspanningen te moeten verrichten bij gelijkblijvende omzet.

Gezien de geschetste consequenties voor nieuwe projecten, verwacht de branche dat de doorlooptijd voor het op- en vaststellen van een beoordelingsrichtlijn, die het volledige proces van de uitvoering van herinrichting van diepe plassen omvat, aanzienlijk en kostbaar zal zijn. Het tot stand brengen van zo'n beoordelingsrichtlijn met wettelijke erkenning van gecertificeerde bedrijven op basis van Kwalibo, is naar de mening van de branche niet realistisch. De grondbanken stellen dat het voor de korte termijn realistischer is om alleen de borging van materiaaleigenschappen te regelen van grond en bagger die naar diepe plassen gaat via een BRL 9335-5.

Conclusie

Als gevolg van de aanvulling van het beleid zullen er naar verwachting beperkte verschuivingen plaatsvinden in de wijze waarop grondbanken in de markt opereren. Wanneer de hoeveelheid baggerwerk als gevolg van het nieuwe beleid afneemt (hogere kosten bij gelijkblijvende budgetten) dan heeft dat directe gevolgen voor de grondbanken / grondbranches (en natuurlijk baggerbedrijven). De branche zet vraagtekens bij het op dit moment al inzetten op een beoordelingsrichtlijn voor het volledige proces van uitvoering van de verondieping, zoals de werkgroep beoogd, vanwege de consequenties die het aanvullend beleid heeft op het grondverzet richting diepe plassen en stelt dat het voor de korte termijn realistischer is om alleen de borging van materiaaleigenschappen te regelen van grond en bagger die naar diepe plassen gaat via een BRL 9335-5. Zodra er een eenvoudiger (generiek) kader met minder consequenties ligt die meer toepassing van klasse B en industrie makkelijker maakt, zal een procesmatige beoordelingsrichtlijn wel door marktpartijen worden benut.

6.3.9 Storten van grond en baggerspecie

De effecten op het storten van baggerspecie zijn verwerkt in paragraaf 6.3.3. Het aanvullend beleid zal door minder eenvoudige toepassingsmogelijkheden en afhankelijk van storttarieven, in potentie leiden tot meer storten van baggerspecie.

7. Maatschappelijke effecten

Het besluit bodemkwaliteit beoogt duurzamer omgaan met grond en baggerspecie en met primaire grondstoffen. Duurzaamheid vertaald zich in de praktijk door het opnieuw verantwoord toepassen van grond en baggerspecie in nuttige toepassingen die qua afstand zo dicht mogelijk liggen bij de locatie van ontgraving. Dit draagt immers bij aan klimaat- en energiedoelstellingen, het zuinig omgaan met primaire grondstoffen en de afnemende noodzaak voor het aanleggen van stortplaatsen. Het aanvullend beleid voor diepe plassen beoogt een betere bescherming van het oppervlaktewater en bodem inclusief grondwater dan het Bbk dat op 1 januari 2008 in werking is getreden. De balans tussen hergebruik van grond en baggerspecie en bescherming van het milieu is via het aanvullend beleid dan ook bijgesteld. Hiermee kunnen de zorgen bij omwonenden en regionale overheden die hier vragen over hebben gesteld voor een deel worden weggenomen. Dit heeft echter een keerzijde voor beoogde initiatieven en het waterbeheer. Zoals uit voorgaande hoofdstukken blijkt, leidt het aanscherpen van bestaande normen en introduceren van normen voor nutriënten waarschijnlijk tot minder herinrichtingen van diepe plassen en dwingt tot het zoeken naar alternatieve en duurdere bestemmingen voor met name vrijgekomen baggerspecie.

Minder herinrichtingen in diepe plassen leiden ertoe dat ondermeer beoogde particuliere of vanuit overheidsdoelstellingen zoals de KRW beoogde natuurontwikkelingen of bepaalde projecten met als doel een betere waterkwaliteit of veiligere leefomgeving, geen doorgang vinden en hiermee de beoogde gebiedskwaliteit in een aantal gevallen niet kan worden behaald. Daarnaast leiden minder en/of duurdere regionale bestemmingen voor minder baggerwerk en afwenteling op andere milieucompartimenten. Maatschappelijk gezien is minder baggeren onwenselijk vanuit oogpunt van de doelen voor het duurzaam en integraal waterbeheer..

Het gebruik maken van alternatieve bestemmingen leidt, naast hogere kosten voor de maatschappij, tot minder duurzame bestemmingen. Uit voorgaand hoofdstuk blijkt namelijk dat als gevolg van het nieuwe beleid voor aanmerkelijke hoeveelheden grond en baggerspecie een alternatieve bestemming moet worden gezocht. Vaak zullen hiervoor meer en langere transportbewegingen nodig zijn (CO₂ uitstoot en lokale hinder). Bij depotvorming (ontwatering) is bovendien sprake van extra 'handling' met baggerspecie (door vrachtauto's, shovels en kranen). Ook worden minder duurzame bestemmingen, zoals het storten van baggerspecie, vanuit economisch oogpunt weer aantrekkelijker. Met het aanvullend beleid staat het doel van het besluit bodemkwaliteit onder druk om meer bestemmingen te vinden voor baggerspecie in de regio, zeker in deze tijden van economische teruggang en bezuinigingen. Met betrekking tot grond is de kans aanwezig dat er (zeker voor grond klasse industrie) extra ruimte gezocht wordt binnen het gebiedspecifieke beleid voor de landbodems door het verruimen van de lokale normen.

Vanuit bovenstaande beschouwing en eerdere hoofdstukken wordt geconcludeerd dat het aanvullend beleid, met name ook vanwege de huidige economische omstandigheden, zou kunnen leiden tot minder duurzame oplossingen voor vrijkomende grond en baggerspecie. Door een potentiële verschuiving van emissies naar andere compartimenten (lucht: CO₂ uitstoot) zijn negatieve invloeden op klimaat en energiedoelen niet uitgesloten. Vanuit de verwachting dat er voor vrijkomende baggerspecie naar alternatieve bestemmingen wordt gezocht in plaats van het opstellen van gebiedsspecifiek beleid, ontstaat de situatie dat de druk op andere milieucompartimenten en ruimtegebruik (voor bijvoorbeeld ontwatering van baggerspecie) toe zal nemen en verschuift de hinder naar andere (en meer verschillende) locaties. Daarbij zal vooral de belasting van de bodem (o.a. door rijpende baggerspecie) toenemen. Kwantitatief is dit moeilijk uit te drukken in potentiële effecten. Onzeker is of de onderbouwing van de bestaande normen robuust genoeg is om deze effecten te rechtvaardigen.

8. Samenvatting en conclusies

Doelstelling van het Besluit bodemkwaliteit is een evenwichtige balans zoeken tussen beschermen van het milieu en het hergebruik van grond en bagger bij maatschappelijke beoogde ontwikkelingen. De nu voorliggende aanpassing van het beleid in de handreiking herinrichten diepe plassen, d.d. 1 november 2010, beoogt de in paragraaf 2.2 geschetste knelpunten weg te nemen met betrekking tot vertrouwen in de regelgeving en de zorgvuldige invulling van de regelgeving op regionaal niveau door overheden, marktpartijen en burgers. Hieraan is invulling gegeven door in lijn met voorstellen van de Commissie Verheijen het proces rondom herinrichting transparant te laten plaatsvinden en aanvullende regels te stellen voor een aantal situaties. Deze aanvullende regels beogen onder andere een grotere bescherming van het oppervlaktewater en de bodem, inclusief het grondwater. Vanuit de beschreven balans tussen hergebruik en bescherming, heeft een grotere bescherming door aanscherpen van normenkaders effect op de hergebruiksmogelijkheden van grond en baggerspecie en vanuit de grondstromenketen gezien doorwerking richting de initiatieven voor herinrichting van diepe plassen die grond en bagger nodig hebben en het waterbeheer waar baggerspecie vrijkomt. Een grotere nadruk op bescherming vraagt dan ook voor een deel bijstelling van de positieve effecten die eerder zijn getrokken bij de inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit in 2008 met betrekking op toepassingsmogelijkheden. Zoals ook aangegeven door de Commissie Verheijen is er nog te weinig bekend over de relatie tussen normen voor bodemkwaliteit en risico's voor het grond en oppervlaktewater zodat niet zeker is of de onderbouwing van de bestaande normen, die in de circulaire en handreiking opnieuw van toepassing worden verklaard of voor bepaalde situaties aangescherpt, robuust genoeg zijn om deze effecten te rechtvaardigen. De beschouwde kosten- en maatschappelijke effecten zijn samengevat in respectievelijk hoofdstuk 8.1. en 8.2. In Hoofdstuk 8.3. volgt tot slot een aanbeveling van de werkgroep.

8.1 Kosteneffecten

Hergebruik in diepe plassen

De toepassingsmogelijkheden van grond en bagger in diepe plassen worden beperkt door een aantal specifieke eisen die via de circulaire in het Bbk worden opgenomen. Eisen die niet gelden voor andere toepassingen op land- en in watersystemen en waar nog weinig ervaring mee is. Zo gelden er straks regels voor nutriënten en worden er strengere grenzen gesteld aan contaminanten. In een aantal gevallen wordt een Nota bodembeheer gevraagd, maar kan van te voren moeilijk worden ingeschat of veel Nota's bodembeheer ook in de praktijk daadwerkelijk leiden tot ruime toepassingsmogelijkheden, vanwege nieuwe normen en onervarenheid met beoordelingsmethoden. De afweging of toepassing mogelijk wordt gemaakt in een Nota bodembeheer vindt lokaal plaats. Hoe decentrale overheden een afweging maken tussen de wens om hergebruiksmateriaal toe te passen en de inspanning van een Nota bodembeheer is moeilijk in te schatten. Dit is namelijk sterk afhankelijk van lokale omstandigheden die bovendien variëren in de tijd. Vanuit werking van de grond- en met name de baggerketen, waar met gelijkblijvend budget optimale combinaties worden gezocht tussen baggeren en bestemmen van baggerspecie, spelen vier factoren een prominente rol in de afweging voor initiatiefnemers en waterbeheerders:

1. onzekerheden over en onbekendheid met het aanvullend toetsingskader (nutriënten, uitlooggedrag),
2. procesrisico's (inspraak e.d.),
3. beschikbare proceduretijd (denk aan lopende projecten) en
4. (beperkte) aanwezigheid + (hogere) kosten van alternatieven.

Door waterbeheerders en marktpartijen wordt verwacht dat door een optelling van de effecten van deze factoren nieuwe initiatieven voor herinrichting van met name *vrijliggende* diepe plassen de komende tijd nauwelijks worden opgestart en lopende (jn voorbereiding zijnde) initiatieven in

het rivierengebied onder grote financiële druk komen te staan. De negatieve financiële consequenties van het niet realiseren van nieuwe initiatieven voor herinrichting / gebiedsontwikkeling zijn complex: directe kosten voor eigenaren / initiatiefnemers (desinvesteringen, omzetschade) en nauwelijks te ramen maatschappelijke kosten in verband met stagnatie in de gebiedsontwikkeling. Er is nog veel onduidelijk met betrekking tot de uitkomst van democratische besluitvorming, resultaten van onderzoek naar nutriënten en de uitkomst van risicoafwegingen en uit te voeren aanvullend onderzoek voor het locatiespecifiek maatwerk. Dit kan een negatieve invloed hebben op initiatiefnemers en bevoegde gezagen in de voorbereidingsfase en zorgt er voor dat vermoedelijk alleen de projecten die in kader van veiligheid absoluut noodzakelijk zijn, worden opgestart. De verwachting is dat de kosten voor deze projecten zullen oplopen.

Regionale baggeropgave

Naast de initiatieven tot herinrichting zelf, wordt ingeschat dat de kosten voor de baggeropgave in regionale wateren als gevolg van het aanvullend beleid toeneemt of door gelijkblijvende budgetten er juist minder gebaggerd gaat worden. Dit wordt veroorzaakt doordat het aanvullend beleid op basis van bovenstaande analyse minder regionale bestemmingsmogelijkheden creëert voor vrij te komen baggerspecie. Zolang lopende regionale initiatieven of bestaande baggerstortplaatsen waar waterschappen mogen aanbieden nog voldoende mogelijkheden hebben, zal dit effect gering zijn. Zodra dit regionaal minder wordt, zullen door de waterbeheerder hogere kosten moeten worden gemaakt voor het bestemmen van de bagger klasse B. Dit geldt ook voor een deel van de overige, fysiek niet te verspreiden baggerspecie, die door het niet doorgaan van herinrichtingen ook een andere bestemming moeten vinden waarbij veelal een aanvullende ontwateringsstap noodzakelijk zal zijn. De effectentoets laat zien dat de aandacht uitgaat naar circa 450.000-600.000 ton bagger klasse B (los van de overige fysiek niet te verspreiden bagger en bagger die op basis van nutriënten niet geschikt is) die dan jaarlijks een alternatieve bestemming moet krijgen, ervan uitgaande dat de baggerwerkzaamheden op hetzelfde peil blijven als nu. Door het aanvullend beleid wordt op termijn stagnatie verwacht van een deel van het baggerwerk. Het is echter nog onduidelijk of er in de nabije toekomst mogelijk door kwaliteitsverbetering van het systeem richting een herverontreinigingsniveau (klasse A/verspreidbaar) minder aanbod aan klasse B komt en of er door de nieuwe wijze van omgaan met waterbodems vanuit de waterwet (los van onderhoudsbagger) minder klasse B zal worden gebaggerd. Aangezien nagenoeg alle regionale baggeractiviteiten in Nederland worden uitgevoerd in opdracht van de overheid (waterschappen, gemeenten, provincies) zullen de extra kosten van minimaal 3,6-4,8 miljoen euro per jaar voortkomend uit het zoeken naar andere bestemmingen als gevolg van baggeractiviteiten op het conto komen van de overheid, in dit geval met name de waterschappen.

Rivierverruimingsprojecten

Voor beheerders in het rivierengebied (RWS, DLG) geldt dat het van kracht worden van de circulaire en de nu voorloppende handreiking, d.d. 1 november 2010 niet leidt tot grote kostenverhoging. Conceptversies van de handreiking hebben echter varianten geschetst die verregaande consequenties zouden hebben op de planning van en kosten voor uitvoering van de NURG projecten en projecten die in het kader van de veiligheid in het rivierengebied plaats gaan vinden. Op basis van de definitieve versie van de handreiking wordt nu echter ingeschat dat de eerder berekende kostenstijging van 52-96 miljoen euro voor het rivierengebied niet meer van toepassing is.

Bedrijfsleven

De effecten voor het bedrijfsleven zijn neutraal tot licht negatief. Nagenoeg alle extra kosten die voortvloeien uit het aanvullend beleid worden namelijk doorberekend aan eigenaren en waterbeheerders.

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste gevolgen van het aanvullend beleid in kwalitatieve zin samengevat.

Tabel 6 Praktische gevolgen aanvullend beleid diepe plassen voor nieuwe initiatieven*

aspect	niet-vrijliggende plassen	vrijliggende plassen
1. realisatie nieuwe initiatieven herinrichting	0 / -	---
2. omvang toepassing bagger klasse B	0 / -	---
3. omvang toepassing grond klasse Industrie	-	---
4. kosten alternatieve toepassing bagger klasse B	0 / --	0 / --
5. kosten alternatieve toepassing grond klasse Industrie	0 / -	0 / -
6. gevolgen voor bedrijfsleven / deelnemers SGUG <i>NB. de negatieve gevolgen kunnen per individueel bedrijf sterk verschillen</i>	0 / -	0 / -
7. gevolgen voor waterbeheerders	0 / -	--

0 betekent neutraal of nauwelijks gevolgen

- betekent negatieve gevolgen, c.q. hogere kosten (--- betekent aanzienlijke gevolgen)

* Het gaat om een verwachting in generieke zin. Gebieds- en locatiespecifiek en per individueel bedrijf of overheid kunnen de gevolgen sterk verschillen.

Waterschappen

Om een indruk te krijgen van de extra kosten voor waterschappen zijn in onderstaand overzicht de potentiële kosten weergegeven voor een waterschap voor een individueel project met een looptijd van 10 jaar, waarin (als voorbeeld) 200.000 m³ eigen baggerspecie wordt toegepast. Het overzicht geeft een beeld waar de grote kostenposten zich bevinden. Dit vanuit de casus dat het waterschap naast bevoegd gezag zowel ontdoener van baggerspecie is als initiatiefnemer van een diepe plas.

Tabel 7: Indicatie extra kosten waterbeheerder per diepe plas

Onderdeel	Meerkosten/uren
<i>Vorbereiding</i>	
Sturingsaspecten	P.M.
Opstellen inrichtingsplan	75.000 euro (bandbreedte 50.000-100.000 euro)
Extra uren beoordeling en overleg inrichtingsplan	Vergunningverlening: 40 uur (2.500 euro) Beleid en ecologie: 40 uur (2.500 euro) Aanvullende kosten monsternamen: 3.000 euro
Opstellen nota bodembeheer, voorbereiden besluitvorming en reactienota na inspraak	Externe kosten: 30.000 euro Interne uren: 200 (12.500 euro)
Opstellen toezichtsplan	40 uur (2.400 euro)
Extra onderzoek eigen baggerspecie op nutriënten + schudproeven	4000 euro
Extra geohydrologisch onderzoek	30.000 (bandbreedte 10.000 – 50.000)
<i>Uitvoering</i>	
Monitoring oppervlaktewater	150.000 euro (bandbreedte 10.000-20.000 euro/jaar)
Toezicht (uitvoeringsperiode 10 jaar)	1/3 van totaal 1700 uur is 600 uur (30.000 euro) Kosten controle-keuringen grond en bagger: 30.000 euro Kosten controle bemonsteringen water: 10.000 euro
Totaal per project (10 jaar)	400.000 euro (bandbreedte 300.000 – 500.000)
<i>Extra kosten alternatieve bestemming</i>	<i>500.000 - 2 miljoen euro (bandbreedte alternatieve natte toepassing – stort – toepassing na bewerking)</i>

8.2 Maatschappelijke effecten

Het aanvullend beleid voor diepe plassen geeft meer zekerheid voor de bescherming van het oppervlaktewater en bodem inclusief grondwater dan het Bbk dat op 1 januari 2008 in werking is getreden. De balans tussen hergebruik van grond en baggerspecie en bescherming van het milieu is via het aanvullend beleid dan ook bijgesteld. Hiermee kunnen de zorgen bij omwonenden en regionale overheden die hier vragen over hebben gesteld voor een deel worden weggenomen. Dit heeft echter een keerzijde voor beoogde initiatieven, het waterbeheer en de duurzaamheid van oplossingen die met name voor baggerspecie worden gezocht.

Vanuit de verwachting dat er voor vrijkomende baggerspecie naar alternatieve bestemmingen wordt gezocht in plaats van het opstellen van gebiedsspecifieke beleid, ontstaat de situatie dat de druk op andere milieucompartimenten en ruimtegebruik (voor bijvoorbeeld ontwatering van baggerspecie) toe zal nemen en verschuift de hinder naar andere (en meer verschillende) locaties. Daarnaast zullen de alternatieve bestemmingen doorgaans verder weg liggen, dus een zwaardere CO2 emissie en meer gebruik van de infrastructuur. Kwantitatief is dit moeilijk uit te drukken in potentiële effecten.

Lokale keuzes brengen de afwegingen dichterbij de burger waardoor bezwaren en acceptatie een betere plaats krijgen. Met de handreiking is het mogelijk om op lokaal niveau een afweging te maken. De inhoud van 8.1 geeft daar een kwantitatieve ondersteuning bij. De aspecten genoemd onder 8.2 kunnen ook meespelen.

8.3 Aanbeveling

De werkgroep ziet oplossingen om te komen tot vergroting van de toepasbaarheid van klasse B baggerspecie en Industrie grond op een verantwoorde wijze door aanvullend onderzoek uit te voeren dat verruiming van het generieke kader onderbouwt waarbij er maatschappelijk voldoende vertrouwen is in die oplossing. Om het generieke beleid te kunnen verruimen is het noodzakelijk om een relatie te kunnen leggen tussen bodemkwaliteitsnormen en risico's voor verspreiding naar grondwater en oppervlaktewater. Volgens de commissie Verheijen bestaat op dit punt nu nog een kennisleemte.